

І.М. Бабій, Л.В. Кучеренко, С.В. Ривдюк, І.М.Кучменко

СТИЛІ ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ

навчальний посібник

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

КАФЕДРА АРХІТЕКТУРНИХ КОНСТРУКЦІЙ

І.М. Бабій,

Л.В. Кучеренко,

С.В. Риндюк,

І.М.Кучменко

СТИЛІ ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ

Навчальний посібник

Одеса – 2020

*Рекомендовано до друку Вченою Радою
Одеської державної академії будівництва та архітектури
(протокол № 12 від 25 червня 2020 р.)*

С 80 **Стилі ландшафтного дизайну** : навч. пос. / І. М. Бабій, Л. В. Кучеренко, С. В. Риндюк, І. М. Кучменко. — Одеса : ОДАБА, 2021. — 78 с.
ISBN 978-617-7900-38-1

Рецензенти:

Борисов Ю. І. – генеральний директор ТОВ Комбіната малоповерхового домобудівництва «Камбіо»;

Коробко О. О. – професор кафедри архітектурних конструкцій Одеської державної академії будівництва та архітектури, доктор технічних наук, доцент.

У посібнику наведено основні стилі ландшафтного дизайну, що використовуються для створення сучасних парків, скверів та різних зон відпочинку. Описані основні характеристики стилів та прийоми компонування, а також підбір рослин та їх посидання.

Навчальний посібник рекомендується студентам усіх форм навчання для освітнього ступеня «бакалавр» за навчальною професійною програмою підготовки спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія» – «Міське будівництво та господарство».

УДК 712.03
С 80

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА	5
1	ФРАНЦУЗЬКИЙ РЕГУЛЯРНИЙ САД	6
	1.1 Килимова клумба.....	8
	1.2 Боскет.....	9
	1.3 «Таємний сад».....	10
	1.4 Берсо.....	11
2	ІТАЛІЙСЬКИЙ САД	13
	2.1 Патіо.....	15
	2.2 Рослини в контейнерах.....	15
	2.3 Підпірні стінки.....	17
3	ПАСТОРАЛЬНИЙ САД	18
	3.1 «Обманні» картини.....	19
	3.2 Лабіринт.....	20
4	АНГЛІЙСЬКИЙ ПЕЙЗАЖНИЙ САД	22
	4.1 Газон.....	24
	4.2 Міксбордер.....	28
	4.3 Рокарій.....	29
5	РОСІЙСЬКИЙ САД	31
	5.1 Декоративний город.....	32
	5.2 Плодовий сад.....	33
	5.3 Тіньовий квітник.....	34
6	ІСЛАМСЬКИЙ САД	35
	6.1 Розарій.....	36
	6.2 Рабатка.....	37
7	МАВРИТАНСЬКИЙ САД	39
	7.1 Пергола.....	41
	7.2 Зелена галерея.....	42
	7.3 Монохромний квітник.....	43
8	КИТАЙСЬКИЙ САД	45
	8.1 Штучна водойма	46
	8.2 Сад трав	47
9	ЯПОНСЬКИЙ САД	48
	9.1 Чайний куточок	49
	9.2 Сад каменів.....	50
	9.3 Сухий струмок.....	51
10	САД В СТИЛІ МОДЕРН (АРТ-НУВО)	52
	10.1 Ірідарій	53
11	САД В СТИЛІ МІНІМАЛІЗМ	54
12	НІДЕРЛАНДСЬКИЙ САД	56
	12.1 Зелені скульптури.....	57
13	АМЕРИКАНСЬКИЙ КОЛОНІАЛЬНИЙ САД	58
	13.1 Сад з верандою.....	59
14	СІЛЬСЬКИЙ САД (КАТРИ)	60

14.1	Палісадник.....	61
15	САД В ПРИРОДНОМУ СТИЛІ (НАТУРГАРДЕН).....	62
15.1	Висячий сад.....	64
16	РОМАНТИЧНИЙ САД.....	65
16.1	Ілюзія таємниці.....	66
17	СТИЛЬ ХАЙ-ТЕК.....	67
18	ГРАВІЙНИЙ САД.....	70
	ПІСЛЯМОВА.....	72
	СЛОВНИК ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ І ТЕРМІНІВ.....	73
	ЛІТЕРАТУРА.....	76

ПЕРЕДМОВА

На сьогоднішій день парки та сади є невід'ємною частини людства. Адже живучи у великому місті кожний прагне бачити навколо себе красу та мати можливість відпочити у гарному місці та на чистому повітрі. А також маючи у своїх володіннях яку-небудь ділянку землі, заміський будинок або скромну дачу, мріє про прекрасний сад на цій території.

Щоб зробити цю мрію реальністю, знайти потрібне рішення для її втілення існує велика кількість стилів. Ландшафтний проект завжди вирішується індивідуально. Адже основною задачею при створенні будь-якого саду або парку є його комфортність, а також він повинен вписуватися в навколишнє середовище та відповідати смакам і стилістиці.

Проектуванням парків та садів займаються професійні ландшафтні архітектори. Які при виборі стилю враховують всі особливості ділянки (конфігурацію, розміри, навколишнє середовище) майбутнього парку, а також архітектурні та капітальні споруди навколо нього. Однак багато в чому стилістичне рішення залежатиме від життя людей, які будуть відвідувати парк, та їхнього способу життя.

Що таке стиль у ландшафтному дизайні? У широкому розумінні це різновид загальної образності, засобів художньої виразності, творчих прийомів, зумовлених єдністю ідей та художнього змісту. Ландшафтний дизайн – це специфічне тлумачення основних правил і прийомів komponування, кольорових схем малого саду, підбору рослин та їх поєднання, типу декоративного мощення, малих архітектурних форм, садового обладнання.

Витоки класичних садових стилів йдуть в глиб століть. З IX ст. до н.е. відомий рукотворний сад - вавилонські висячі сади Семіраміди (одне із семи чудес світу). Хоча лише їх опис дійшов до нас, однак, як і сади Стародавнього Єгипту, Стародавньої Греції та Стародавнього Риму, вони зробили значний вплив на розвиток ландшафтного мистецтва, зразками якого і понині є наші знамениті палацові парки. Основні принципи класичних стилів в ландшафтній архітектурі, безумовно, трансформувалися не тільки в часі, але і в традиціях різних країн, тобто кожна країна мала свій погляд на ландшафтний дизайн. Так регулярні сади епохи італійського Відродження, французького класицизму та голландського бароко значно відрізняються один від одного, що обумовлено природними умовами і особливостями національного характеру.

Для сучасних стилів XX-XXI ст. характерним є посилення естетичної складової та впливу моди. Сучасна стилістика, на відміну від класичних стилів, демократичніша та проста у втіленні. Певною мірою сучасні стилі є лише стилізацією основних напрямків в садово-парковому мистецтві, що дійшли до нас. Саме про стилізації садово-паркових комплексів і піде мова в даному посібнику.

1 ФРАНЦУЗЬКИЙ РЕГУЛЯРНИЙ СТИЛЬ

Епоха французького класицизму подарували нам регулярний стиль в садово-парковому мистецтві, прикладами якого є творіння архітектора Андре Ленотра (1613-1700) - парки Версаль, Тюільрі, Марлі. У Росії прикладами регулярного стилю є партерні сади і парки Петергофа, Царське Село.

Регулярний стиль передбачає сувору симетрію в плануванні саду, прямі лінії, дзеркальність відносно осьової композиції. У Французькому саду панує розкіш. Він характеризується прямими широкими алеями, строгими боскетами, стриженими деревами та чагарниками, килимовими клумбами, які

врізаються в партерні газони, строгими басейнами геометричної форми з фонтанами, каскадами, великою кількістю скульптур. Регулярний сад має на увазі великі партерні простори, що підкреслюють які підкреслюють цінність та архітектуру будівлі, побудову головної композиційної осі з розкриттям далекої перспективи.

Особливо ретельно опрацьовуються партери, оскільки вони примикають до фасаду будівлі. Влаштовують їх з суцільного або фігурно вирізаного газону, обрамленого низько підстриженим бордюром із самшиту або вузької доріжкою, вкритою піском. Складні візерунки в партері створюють з рослин і таких інертних матеріалів, як товчена цегла або вугілля, кольоровий пісок, дрібний щебінь та скло. Із сучасних матеріалів все частіше використовують пофарбовану щебінь, деревну стружку і кору.

Французький регулярний стиль характеризується такими рисами:

- зорове розширення простору;
- осьове розподілення саду;
- домінування будівлі, що побудована в класичному стилі;
- розподіл території саду на функціональні зони;

- переважання газонів і вічнозелених насаджень над квітковими культурами;
- фігурна стрижка зелених насаджень.

Використовуючи регулярний стиль, перш за все необхідно зіставити окремі елементи саду, ідеї з площею ділянки і архітектурою будинку. Якщо будинок побудований в стилістиці класицизму або бароко, з колонами та широкими парадними сходами, то цілком логічним буде створення перед його парадною частиною регулярної зони з притаманними французькому саду елементами.

Безумовно, можна використовувати чітке планування, стрижені живоплоти, систему зелених кабінетів, оформлених боскетами, ретельно підстрижені кущі та напівчагарники, навколишні квітники, килимові клумби з однолітніх рослин.

Боскетом можна оформляти невеликі майданчики, вибравши для їх оформлення некапризні та ті що піддаються стрижці чагарники, такі як: дерен білий, туя західна барбарис Тунберга «Aurea» з пристінним фонтанчиком у вигляді голови лева і дерев'яними лавками на левових лапах. У центрі такого боскета може бути маленька

квадратна клумба з підстриженим у вигляді кулі самшиту або кохії, яка легко формується за допомогою ножиць.

Ефектно виглядає килимова клумба на тлі газону. Її правильні форми можна підкреслити сріблястими листями цинерарія приморського або білою піною аліссума, а візерунки створити за допомогою бегонії вічноквітучої, агератума, сальвії блискучої, колеусів або альтернантери.

Для парадного входу можна використати гарні вузькі прямокутні клумби з висадженими симетрично і підстриженими у вигляді куль або конусів чагарниками, клумби з бордюром зі стриженого піретруму золотистого, з арабесками, викладеними кольоровим щебенем.

Доріжки регулярного саду повинні бути прямими, з бордюрами із низькорослих літніх рослин, штучна водойма – чітких геометричних форм з фонтаном в центрі.

Дуже стильно виглядатимуть штамбові троянди в оточенні гранітного відсіву або низького стриженого бордюру з вічнозеленого ісопу. Французький колорит створять стрижені дерева в горщиках, ковани меблі, тераса з балюстрадою, трельяжі і статуї.

1.1 Килимова клумба

Килимові клумби характерні для регулярного саду. Вони мають геометричну форму – коло, овал, квадрат, прямокутник, зірка і, як правило, складний візерунок з декоративних однорічних рослин. Влаштовують клумби на тлі газону або на рівні ґрунту, або злегка їх піднімають. Особливо ефектні клумби на пологих схилах, врізані в партерний газон. В оформленні використовуються різного виду бордюри, відсіпання з інертних матеріалів – гальки, гравію, піску, тріски і т. п. Споруджують килимові клумби в парадній частині саду, на перетині доріжок або біля фонтану.

Найчастіше килимові клумби роблять з ґрунтопокривних, сланких рослин і карликових квітів. Зазвичай в основу візерунка кладуть двоколірний малюнок. Відтінки для нього вибирають максимально контрастні, протилежні за кольоросприйняттям.

Для її формування використовують низькорослі квіткові та декоративно-трав'янисті рослини, які довго зберігають колір та колорит.

Рослини для килимових клумб:

агератум, аліссум, антирринум карликовий, астра карликова, бальзамін, чорнобривці, бегонія, гацанія, геліотроп,

іберіс однорічний, колеус, кохія, лобелія, пеларгонія зональна, петунія, перилла нанкінська, піретрум золотистий і дівочий, портулак, рудбекія однорічна, сальвія блискуча, фіалка, цинерарія.

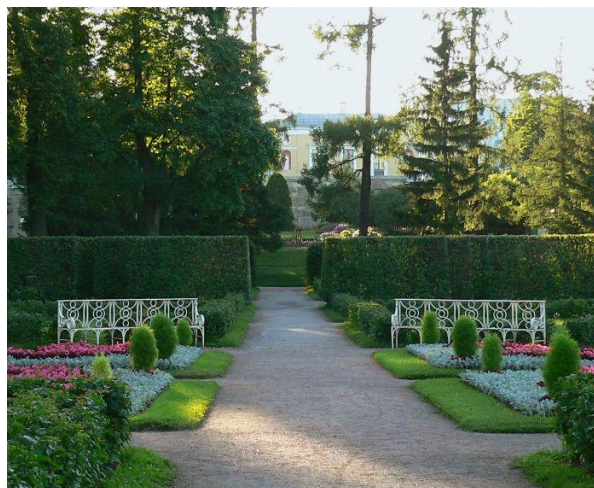
Доглядати за клумбою просто, треба лише завчасно видалити або ізолювати від сонячного світла усі бур'яни, регулярно підрізати пагони рослин, щоб підтримувати форму кулі, вищипувати відцвілі квітки, поливати і рихлити ґрунт у міру необхідності, пригнічені рослини замінювати на здорові, щоб не порушувався загальний вигляд клумби.

1.2 Боскет

Боскет – це обсаджений підстриженими деревами або чагарниками чіткий квадрат. Дослівно з італійського це слово - *boschetto* - перекладається як «лісок», «гайок». Але на відміну від гаю в природному стилі, боскет має чітку, стрижену геометричну форму, що робить його дуже декоративним і урочистим. Це своєрідна садова архітектура, тільки замість каменю використовуються декоративні дерева. У боскетах дерева посаджені групою так близько, щоб крони мали можливість замикатися і завдяки стрижці утворювали суцільні зелені стіни, арки, шпалери з рівними лініями.

Їх найчастіше використовуються в садах, розпланованих згідно регулярного типу. В них влаштовують квітники або газони, розміщують фонтан, лавки, поїлки для птахів і т. п. Як правило, в боскети веде алея або садові доріжка з бордюром зі стриженого чагарнику або низькорослих квіткових культур.

Боскет є ідеальним місцем для влаштування розарію, тому як зелені стіни створюють дивовижний мікроклімат, в якому цариця саду прекрасно себе почуває, радуючи людей тривалим рясним цвітінням і чудовим ароматом. За допомогою декоративної стрижки ці насадження з успіхом імітують альтанки, арки та інші споруди.

Розрізняють два види боскетів: «гай» – дерева розташовуються на плоскому газоні, і «кабінет» – дерева або кущі густо висаджені по периметру невеликої ділянки. Таким чином, виходить зелена стіна, а територія всередині насадження – це «зелений кабінет».

Боскет – «гай» влаштовують на рівних майданчиках, добре освітлених сонцем. Це умова необхідна не тільки через естетичність, а і функціональний характер. Адже головною умовою при підборі рослин для боскета є їх здатність добре піддаватися стрижці.

«Класичними» деревами для «геометричних» гаїв вважаються липа, граб, ліщина, береза. Саджанці висаджують рядами, які утворюють рівну геометричну фігуру у формі квадрата або прямокутника. Деревя в боскеті

можна також висаджувати в один, два або більше рядів для оздоблення саду, партеру, алеї та інших елементів садово-паркового ландшафту.

Після вкорінення, кроні кожного висадженого дерева надається геометрично правильна форма. Вирослі з часом дерева можуть стикатися кроною, утворюючи незвичайний монолітний паралелепіпед.

Ґрунт під деревами традиційно засипають ґравієм. Також можна використовувати і газон, але проблема з ним у тому, що підтримувати його декоративний вигляд під тінню дерев не так просто. Крім того, при інтенсивному використанні боскета трава буде витопчуватись.

Боскет–«кабінет» – це рівно підстрижені «зелені стіни», що захищають від шуму, а також дерева, що ростуть по периметру ділянки, обмеженої доріжками, які перетинаються під прямими кутами. Висаджують їх дуже щільно, в один або кілька рядів. Простір усередині цих стін і є кабінет.

Залежно від функціональної спрямованості вибирають дизайн, розмір майбутнього кабінету та кількість вільних проходів.

Стіни боскета–«кабінету» зазвичай являють собою стрижений живопліт висотою 1,5-2,0 м. В ній можуть бути передбачені проходи в одну або декілька сторін, які можна красиво оформити у вигляді арок або порожнього простору. Товщина стриженої стіни залежить від виду обраних рослин і може досягати 0,6 м. У якості «стін» боскета можуть використовуватися як стрижений живопліт, так і живопліт з ліан.

Обрані рослини висаджують строго по прямих лініях. Відстань між ними має бути близько 35 см. Для швидкості отримання огорожі краще висаджувати одно-, дворічні саджанці, що прискорить процес створення повноцінної огорожі.

Після того як рослини обрані і посаджені внутрішній простір боскетів можна заповнити газоном, вишуканими арабесками, акуратно підстриженими рослинами у формі геометричних фігур або килимом з щільно посаджених літників. Невеликий фонтан у центрі створить атмосферу парків Італії або Франції. В якості центральної видової точки, замість фонтану, може бути обрана скульптура, красива поїлка для птахів, стилізовані сонячний годинник, виконаний з кованого металу глобус і т. п.

Рослини для боскетів: туя західна, ялівець скельний, ялина звичайна, тис середній, ялина звичайна, граб, бук лісовий, клен польовий, липа дрібнолиста, акація жовта, глід, барбарис звичайний, кизильник блискуний, смородина золотиста, форзиція, жимолость татарська, виноград

дівочий, клематис, дерен білий, калина, бузок, слива, спірея, жимолость, глід, жимолость, ірга, кизильник блискучий, бузок, троянда ругоза.

Догляд за боскетами передбачає своєчасну стрижку чагарників. Формувати повноцінну огорожу можна через 3-5 роки, коли чагарник добре розростеться, зміцниться. Стрижка на ранніх стадіях розвитку рослини передбачає тільки видалення гілок, які надмірно розгалужуються в бічні сторони. Регулярно видалення відцвілих квітів, підгодовування рослин, обприскування троянд і чагарників проти шкідників і хвороб.

1.3 «Таємний сад»

У певному сенсі це варіант боскета, що примикає до будинку, тільки рослини підбирають більш високі, щоб повністю приховати його від чужих

очей. Висота зовнішньої стін «таємного саду» складає 2-2,5 м. Він призначений для інтимного відпочинку, зустрічей з друзями тет-а-тет. Здебільшого «таємний сад» влаштовують за допомогою ліан, які розростаються за два-три сезони. Для їх розростання використовують металеві конструкції, через отвори яких натягують міцні шнури.

Рослини для таємного саду: актинідія, барбарис оттавський, бересклет європейський, бирючина, глід шпорцевий, виноград амурський, дівочий виноград, дерен білий, жимолость-каприфоль, ірга, кизильник блискучий, лимонник китайський, ялівець, слива, спірея, туя західна, алиссум, гвоздика периста, троянди, спірея.

Основними правилами догляду є при необхідності вирізання пошкоджених пагонів ліан, прополення, поливання і рихлення ґрунту, регулярне підгодовування рослини, видалення відцвілих квітів та їх обрізання, вкривання рослин на зиму.

1.4 Берсо

Берсо являє собою каркас над садовою доріжкою або алеєю. Він складається з вертикальних опор з розташованими на них перекладинами. По боках нерідко ставлять ґратчасті стінки і трельяжі, які служать основою для рослинності. Стовбури і гілки прив'язуються до каркаса і, розростаючись, вони утворюють щільний зелений тунель.

По кінцях берсо іноді розташовують альтанки. Звідси і назва від французького «berceau», в перекладі означає альтанка. Довжина берсо варіюється від декількох метрів до десятків метрів. Для даної споруди потрібно значний простір, тому його легше зустріти в громадських парках, ніж у приватному ландшафті.

Найближчий родич берсо – це пергола. Але головні відмінності в тому, що берсо істотно більш протяжна і масивна конструкція. Це споруда з чітко визначеним напрямком, тягне вперед. Воно кличе пройти під склепінчастими арками переплітаються зелених гілок до самого кінця і побачити, що розташувалося в далекому куточку саду.

У наш час цей елемент садово-паркового благоустрою найчастіше зустрічається в регулярних історичних парках, у великих домоволодіннях, а так само в садах і на ділянках любителів топіарної стрижки рослин. Широкого поширення він так і не отримав, тому що створення і підтримання рослинних форм вимагає постійної та клопіткої праці.

Берсо може використовуватися як в якості окремого елемента ландшафтного дизайну, так і в якості доповнення до різноманітних деталей паркової зони. Як оригінальний варіант зеленого коридору, берсо часто служить своєрідною сполучною ланкою між двома частинами саду, які відрізняються один від одного стилістикою. Таким чином, використовуючи берсо, можна створити дивовижний і гармонійний перехід між двома ділянками саду. Наприклад, критий зелений перехід від чайного будиночка до саду каменів або декоративного ставка створить приємну атмосферу під час прогулянки та відпочинку на природі.

Рослини для берсо: модрина, кедр, клематиси, виноград дівочий, жимолость (капріфоль), плетисті троянди, древогубець, актинідія, фаллопія, лимонник, кірказон крупнолистний, акація жовта, липа дрібнолиста, глід, граб звичайний, горобина звичайна, береза повисла, верба, яблуні, груші, вишні, аронія чорноплідна.

2 ІТАЛІЙСЬКИЙ САД

Італійський сад – це більш рання оригінальна варіація на тему регулярного саду. Його особливістю є терасований ландшафт з великою кількістю білого каменю, балюстрад, сходів, скульптур в античному стилі, оливкових гаїв, горщиків культур. Кращий зразок італійського стилю – це невеликий, порівняно з рівнинними парками Франції, сад біля будинку або парк, оточений кам'яною стіною чи підстриженою живоплотом.

Тут панує суворе планування з чіткими геометричними формами, прямі, мощені каменем доріжки, правда, алеї не настільки широкі, як у французьких парках. В центрі такого саду знаходиться правильної геометричної форми водойма з красивим фонтаном, часто це каскади

водоєм через терасовий характер саду. Квітники також мають правильні обриси – овал, коло, квадрат. Рослини висаджують відповідно до задуманого рисунка. В якості бордюру часто використовується низько стрижений самшит.

Багато декоративних культур вирощують у красивих горщиках чи контейнерах з теракоти, великих діжках і виставляють біля сходів, що з'єднують тераси. Дерева і чагарники – предмет постійного догляду, так як для цього стилю характерні рослини, стрижені у формі куба чи кулі, античної колони, екзотичної птиці.

Італійський сад немислимий без скульптур: ними оформляють фонтан або водоймище, затишні гроти, розкішні квітники. Стрижені алеї ведуть до мощених майданчиків зі скульптурами в оточенні діжкових рослин або низько стрижених вічнозелених бордюрів.

Гориста місцевість диктує побудову саду на терасах, зведення підпірних стінок для утримання ґрунту, влаштування гарних сходів, сполучних окремих зон саду.

Італійських сад характеризується такими рисами:

- симетричне планування саду;
- розташування саду на терасах за допомогою підпірних стінок;

- підкреслена архітектурність (кам'яне мощення, скульптури, сходи і т.п.);
- велика кількість водних споруд;
- використання топіарного мистецтва.

Окремі елементи італійського саду часто використовуються в сучасному ландшафтному дизайні малих садів, але вимагають великих витрат як на етапі будівництва, так і під час догляду.

Сучасний сад в італійському стилі – це сад для відпочинку на терасі (патіо) або у басейну з великими горщиками із пахучих цитрусових, струнких кипарисів, стриженого самшиту, пишних гортензій, в оточенні живої огорожі з олив. У колористиці переважають червоні,

помаранчеві, жовті і сині тони. Стіни будівель, як правило, білі, ніби вигорілі під палючими променями сонця, дах з черепиці, багато теракотових горщиків і скульптур в античному стилі, штучно зістарена керамічна плитка для патіо. На ділянках з невеликим схилом влаштовується 1-2 тераси, з підтримуючими для ґрунту підірними стінками зі світлого каменю.

У такому саду повинні бути перголи і шпалери з трояндами, що плетуться, клематисами, кампсисом, що відокремлюють різні зони саду. Висаджують оливи, обліпиху або лохом сріблястим, які мають схожі вузькі сріблясті листочки. На сонячному місці висаджують мигдаль трилопатевий або сливу, що рясно квітують ранньою весною. Добре впишуться в італійський сад глод сорту «Paul Scarlet» з яскраво-рожевими махровими квітками.

Живопліт в італійських садах необхідно ретельно стригти, самшит, що вирощують в великих горщиках, надають форму куба або кулі. Їх розміщують як на сходах, так і біля входу в будинок.

Патіо повинно мати строгу геометричну форму та продумане мощення з витонченими садовими меблями, вазонани з квітами, орцками з цитрусовими та скульптури.

2.1 Патіо

У ландшафтному дизайні патіо здійснює роль сполучної ланки між будинком і садом. Рідше воно влаштовується на віддалі від будинку у вигляді площадки для відпочинку. Патіо завжди має невеликі розміри, тому в ньому важлива кожна деталь. Це ідеальне місце для відпочинку.

Площа патіо повинна бути достатньою для розміщення як мінімум столу, стільців і декількох горщиків з квітами. Вибір матеріалу для майданчика залежить від загального стилю будинку і саду. Класичне рішення – різні види мощення.

Рослини для патіо:

аронник італійський,
чорнобривці, бегонія

ампельна, вічноквітуча бегонія, гацанія, гортензія садова, кактуси, канна індійська, кампсис, клематис, лілії, молодило, нефролепис, костриця, соняшник, троянда плетиста, троянда штамбова, сальвія блискуча, фуксія, цитрусові, еукоміс, юка, петунія.

В патіо може використовуватися шучно зістарена плитка, морська галька контрастних кольорів, грубозернистий світлий пісок, кована легка мебел з білими поверхнями, сонцезахисні парасолі, керамічні фігурки, білі підвісні корзини і т.п. В цілях безпеки найкраще викоистовути покриття для патіо з шорсткою поверхнею, щоб не впасти під час негоди.

Відносно догляду, то в патіо необхідно поливати рослини в горщиках, раз в місяць їх підживлювати, видаляти відцвілі квіти, вкривати в'юнкі рослини на зиму, контейнери з теплолюбними рослинами, фігурки, садові меблі прибирають на зиму.

2.2 Рослини в контейнерах

Контейнерні рослини традиційні для італійського саду, хоча їх можна використовувати і при вирішенні інших стильових завдань. У контейнерах вирощують не тільки ніжні кімнатні рослини, але і традиційні садові культури, цибулинні ароматні трави. Самі контейнери, вазони,

кашпо, підвісні кошики підбирають виходячи з дизайну навколишньої ділянки.

Для контейнерів потрібно не тільки вибрати декоративні культури, а й правильно посадити їх. Обережно слід ставитися до кімнатних рослин, які висаджують на свіже повітря. По-перше, це робиться тільки після того, як в нічний час настає стійке тепло, по-друге, до відкритого сонця рослини привчають поступово, по-третє, контейнери з ними встановлюють в захищених від вітру і дощу місцях.

Рослини в контейнерах дозволяють швидко трансформувати вигляд саду. Адже щоб надати інший вид, наприклад, парадним сходах, достатньо всього лише поміняти їх місцями та по-новому згрупувати їх.

Рослини для контейнерів і підвісних кошиків: агпантус, агератум, аліссум, аронник італійський, бальзамін, чорнобривці, бегонія, будра, геліотроп, жоржина карликова, гортензія садова, канна індійська, колеус, ксифіум, лобелія, манжетка, настурція, пеларгонія, петунія, троянда мініатюрна, самшит, тигридія, тубероза, туя, хризантема, еукоміс, іберис однорічний, колеус, кохія, лобелія, пеларгонія зональна, петунія, піретрум золотистий, портулак, рудбекія однорічна, сальвія блискуча, фіалка, цинерарія.к

Для садіння рслин можна використовувати різні онтейнери, вазони, кашпо для підлогових композицій. Для підвісних кошиків краще вибрати металеві конструкції з кокосовими вкладишами.

За рслинами у контейнерах необхідно уважно стежити за вологістю ґрунту, поливти в міру необхідності, регулярно підживлювати рослини, стригти для підтримки декоративної форми, захищати від вітру і заморозків, а також контейнери з теплолюбними культурами необхідно на зиму прибирати в тепле приміщення.

2.3 Підпірні стінки

Такі характерні для італійських садів тераси (майданчик на різних рівнях) – не примха ландшафтних архітекторів, а необхідність закласти сад в умовах гористої місцевості.

Будівництво підпірних стінок – це складна інженерна споруда, адже вона не декоративний елемент саду, скільки спосіб стримати досить велику масу ґрунту від сповзання на нижню ділянку. Тому при їх спорудженні необхідно враховувати не тільки крутизну схилу, але і геологічні особливості ділянки.

Терасування ділянки і влаштування підпірних стінок можна використовувати для виділення функціональних зон саду.

Залежно від загального стильового рішення саду декоративні елементи підпірних стінок створюються за допомогою облицювання різними матеріалами, серед яких: декоративна цегла,

натуральний камінь, декоративні бетонні блоки, кераміка, галечник і ракушки, дерев'яні елементи (балки).

Всі матеріали кріпляться на цементний розчин. Однак існує спосіб виконання підпірної стінки методом сухої кладки, коли камені укладають щільно без використання цементного розчину. Тому вона не може бути у висоту більше метра і служити будь-якою перешкодою для сповзаючого схилу. Будувати підпірні стінки на сухій кладці найзручніше з пористих каменів: туфу, вапняку, пісковика – використовується і сланець. Суха стінка – не моноліт, а тому буде стояти міцно лише на непросідаючому ґрунті.

Рослини для підпірних стінок: ялівець, бересклет Форчун, айва японська, рокитник, аліссум скельний, арабіс, бадан, гвоздика-травянка, материнка, іберис вічнозелений, ірис, ісоп, котовник, лаванда, левізія, лілейник, мільнянка, костриця, полин, чебрець, флокс

шилоподібний, ясколка повстяна, гіпсофіл повзучий, рокитник, настурція, петунія, сурфінія, лобелія, запашний горошок, тютюн.

При догляді за підпірними стінками необхідно поливати рослини, висаджені в щілинах, після цвітіння проводимо стримуючу обрізку культур.

3 ПАСТОРАЛЬНИЙ САД

Епоха рококо (перша половина XVIII ст.) в ландшафтній архітектурі Європи стала предтечею великого пейзажного стилю.

Це був час верховенства розуму і науки, філософського осмислення життя, великих подорожей. На європейців величезне враження справило мистецтво Китаю і Японії (у тому числі і садове), яке говорило, що в житті є місце не тільки радості, свята, але і спогадами, меланхолійності смутку, думкам про «вічне».

Стало модним захоплюватися не тільки творіння рук людини, але й дикою природою – потужними водоспадами, лісовими озерами, обривистими скелями. Все це дало поштовх появі неформальних садів і парків, що природно вписувалися в природний ландшафт. Вони ще носили сліди регулярного планування, але були більш прив'язані до пасторальних настроїв, ідеалізуючи сільську життя, вони носили сліди легкості, кокетливості, іронії. До того ж були наповнені елементами китайської архітектури – пагодами, місткам і павільйонами.

Важливим елементом пасторальних парків було введення елементів «ілюзорності». По-перше, за рахунок величезних вікон-дверей створювалася ілюзія взаємопроникнення ландшафту та інтер'єру будинку. По-друге, у парках часто влаштовувалися концерти та вистави, для чого в ландшафт включали

перспективні «обманні» картини. Вони писалися або на стінах будівель, або на спеціальних розсувних конструкціях, які встановлюються в кінці алей. Часто використовувалися рослини в контейнерах, які вільно переміщалися по саду, в залежності від того, яке враження потрібно було створити в певний момент.

Отже, сад зменшується в розмірах, його деталі стають більш дрібними, незначними. Прямі алеї регулярного саду поступаються місцем вигадливим серпантинам, витонченим вигинам стежок. Особливу популярність набувають в пасторальних садах лабіринти з стриженних дерев або чагарників.

Пасторальний сад характеризується такими рисами:

- з'єднання елементів регулярного і пейзажного саду;
- малі архітектурні форми в китайському стилі;

- пейзажні композиції зі східними або сільськими мотивами;
- ускладненість планування, пристрій лабіринтів;
- елементи «ілюзорності».

Створити пасторальний сад в стилі рококо не надто складно. Такі атрибути, як червоний вигнутий місток через сухий струмок, альтанка і навіть тепличка у вигляді пагоди, досить легко знайдуть своє місце у такому саду.

В такому саду можна влаштувати лабіринт зі стрижених чагарників. Для цих цілей підійдуть кизильник блискучий, дерен білий, бирючина. У найнесподіваніших місцях лабіринту можна влаштувати тупікові місця з лавками для двох, поїлками для птахів, маленькими фонтанчиками.

3.1 «Обманні» картини

Проект пристрою «обманні» картини дуже важливий для власників маленьких, затиснутих будівлями ділянок. За допомогою цього елемента садового дизайну можна не тільки візуально збільшити ділянку, створити ефектні куточки, а й приховати великовагові паркани.

А головна пряма доріжка, що ділить невелику садову ділянку на рівні половини. Зроблені з дерев'яних або металевих конструкцій красиву арку, повиту аристолохією, а за нею прямо на паркані розмістити намальовану картину що веде вдаличнь видом. Таким чином маленький сад візуально розсунеться.

Для пристрою мальованих «обманних» картин необхідно бездоганне почуття перспективи. Дуже важливо, щоб перехід від тривимірного простору саду до двовимірного зображенню був згладжений вдало підібраними рослинами.

Часто в якості «обманних» картин використовують рейкові конструкції з мінімальною кількістю живопису.

Рослини для «обманних» картин: аристолохія, барбарис, гортензія, дівочий виноград, клематис Жакмана, мигдаль, мікробіота, туя, астільба, ірис, німфея, троянда, хоста.

Доглядаючи за таким садом необхідно утримувати рослини в ідеальному стані, щоб вони згладжували штучність «обманної» картини: пагони плетучих рослин необхідно напружати так, щоб вони не затуляли дзеркальну поверхню, підстигати рослини до відповідної форми, обрізати та укутувати на зиму, контейнери з рослинами прибираються на зимове зберігання в приміщення, що не промерзають.

3.2 Лабіринт

Лабіринт – ділянка зі спеціально заплутаними проходами між стриженою щільною зеленню в межах ділянки. З технічної точки зору лабіринт – це складна система доріжок і переходів, що ведуть до якоїсь мети – центру лабіринту.

В європейському ландшафтному мистецтві пізнього Середньовіччя лабіринти з живоплотів стали традиційним елементом палацових садів і паркових комплексів. На сьогоднішній день лабіринти – як і раніше широко використовуваний елемент ландшафтного дизайну. При цьому лабіринти можуть бути великими і маленькими, простими і складними, виконаними з самих різних матеріалів – квітів, каменю, доріжок і т. д.

При влаштуванні лабіринтів варто подумати про центральний майданчик. В центрі можна помістити мощений майданчик для відпочинку з лавкою або навіть столиком і зручними стільцями, квітковими горщиками і контейнерами. Центром лабіринту також може стати клумба, пергола з кучерявими рослинами, садова скульптура або будь-яка інша мала архітектурна форма, невеликий басейн з фонтаном (краще з піднімаються струменями), сонячний годинник, цікава рослина.

Лабіринти бувають у вигляді:

Закручена спіраль – один вхід, один вихід – найпоширеніший вид лабіринтів.

Лабіринт у формі круга, квадрата – з декількома входами і виходами, з тупиками і декількома шляхами до центру.

Лабіринт зі стриженої огорожі – лабіринт, виконаний з стриженого живоплоту, що може бути різної висоти, як нижче людського росту, так і вище. Це найбільш привабливий, але і найбільш трудомісткий варіант лабіринту, що вимагає, крім того, постійного і ретельного догляду.

Клумба – лабіринт – ідеальне рішення для створення невеликого лабіринту. Виконати її набагато простіше, ніж варіант зі стриженої

огорожею чи кам'яний. Квіти для лабіринту-клумби потрібно підбирати не розлогі, компактні, вирівняної форми – з прямостоячими стеблами або кулястими кущиками, не схильні до самосіву, щоб обриси лабіринту не змішувалися і він не перетворився на просту розпливчасту пляму.

Лабіринт з каменів – лабіринт, який може являти собою невелику (для огляду) або масштабну («прогулянкову») композицію. Каміні бажано підбирати досить великі, по можливості більш чи менш однакового розміру, форми і кольору. Можна просто укласти камені ланцюжком по контуру в один ряд, або ж сформувати

невисоку кладку-бортик.

Фантазійний лабіринт.

Він може бути виконаний будь-яких матеріалів, у нього може не бути центру, рослини спеціально не підбираються і не створюється ніяких продуманих планів з побудови. Скоріше це спонтанний лабіринт, який буде народжуватися сам по собі з підручних засобів, можливо не

один рік і може захопити весь ділянку. За поворотом може бути крамничка або ставок зі скульптурою, всі доріжки досить заплутані і різної довжини і можливо ширини. На шляху може виявитися пергола з ліанами або живопліт, яка росте сама по собі. В зону такого лабіринту може увійти навіть город, в якому грядки розміщуються хаотично і по звивистих доріжках.

Лабіринт що «з'являється». Його влаштовують поруч із зеленим газоном, або прямо на ньому. Навесні первоцвіти виростають у вигляді лабіринту, а потім він зникає, не залишаючи слідів. Такий лабіринт, скоріше більше для краси, хоча і також по ньому можна прогулюватися. Для його створення потрібно буде велика кількість цибулинних рослин.

Рослини для лабіринту: барбарис звичайний, барбарис оттавський, барбарис Тунберга, бірючина, глід шпорцевий, дерен білий, жимолость, карагана, слива, спірея, тис, туя західна, дівочий виноград, виноград амурський, виноградовник, кизильник блискучий, самшит.

Доглядаючи за лабіринтами необхідно поливати і підживлювати чагарники і ліани, регулярно стригти чагарники таким чином, щоб виходили живі стіни висотою 1,2-1,5 м і шириною 60-70 см., видаляти недозрівші і пошкоджені пагони у ліан, ретельно вирівнювати краї доріжок і по мірі необхідності підсипати їх.

4 АНГЛІЙСЬКИЙ ПЕЙЗАЖНИЙ САД

Пейзажні парки з'явилися в Англії в XVIII ст., що являє собою нове ставлення людини до природи. На відмінно від регулярного пейзажного стилю він не відокремлює сад – навпаки, він органічно вводить його в навколишній ландшафт.

Для цього стилю характерні звивисті доріжки з низьким щільним трав'яним покривом, або покриті піском, гравійним відсівом, подрібнений тріскою або цегляної крихтою. Квітів в англійському саду мало, вони висаджуються групами, в основному біля будинку або водойми. Водоймище має природні, близькі до природних, обриси берегів. Як правило, в його водах знаходять притулок не тільки розкішні німфеї, скільки найпростіші водорості. Для саду в англійському стилі характерні живописні струмки з зарослими берегами.

В оформленні саду перевага віддається рослинам з характерною фактурою листя, природною формою крони, враховується поєднання їх форми і кольору, навіть осіннє забарвлення листя. Міксбордери далеко від будівлі складаються в основному з лугових квітів, лісових багаторічних рослин, у яких орнамент і забарвлення листя важливіше з квіти. Основне місце відводиться рослинам пастельних тонів, сріблясто-білим, жовтим.

Будівля в саду пейзажного стилю не є доміантою, а навпаки, ховається серед зелені дерев. Все в саду створює враження врівноваженості, взаємозв'язку. Малі архітектурні форми виконані, як правило, з дерева або сірого каменю.

Англійсий пейзажний сад характеризується такими рисами:

- природність пейзажів, відсутність чітких меж між садом і навколишньою природою;
- плавність ліній рельєфу, рослин, доріжок і водойм;
- контраст світла і тіні, особливу увагу до фактури крон, листя;
- рух у всьому - в звивистих доріжках, серед колишуться рослин, у природних водойм;
- провідна роль солітерів і груп дерев;

- відсутність парадності, переважання ідей романтизму і сентименталізму.

Це цілком природний стиль для малих садів. Вільне мальовниче планування, як правило, більше відповідає невеликій ділянці. Її здійснення потребує менше земляних робіт, підірних стін, екранів і конструкцій, отже є більш економічно. Особливо важливо, що англійський сад добре вписується в навколишній ландшафт та не порушує сформовану екосистему.

Англійський сад, незважаючи на уявну простоту, вимагає постійного догляду. Особливо це стосується дикорослих рослин, які нерідко ведуть себе агресивно і потребують регулярного утримання. Невпинних турбот вимагає і найважливіший елемент англійського саду – газон.

В англійському пейзажному саду використовуються прийоми оптичного збільшення простору і посилення його глибини, що надзвичайно важливо для малої площі саду. Вільне планування простору, асиметричність, відсутність прямих ліній і осей – ці характерні риси стилю додадуть вашій ділянці особливу чарівність, приховають недоліки природного ландшафту, прорахунки в архітектурі будинку і садових будівель.

Нерівний рельєф зі схилами і височинами, а ще краще і з яром – це не недолік, а перевага ділянки для англійського стилю. Якщо на ньому немає природної водойми, то його потрібно буде зробити, вибравши форму, наближену до природної, з прибережними болотами та тихими водоспадами. Для такого водойми потрібно і природне обрамлення з гальки, піску.

Звивисті доріжки об'єднують окремі елементи англійського саду. Покриттям для них служать природні матеріали: дикий камінь, спиляні стовбурів дерев, стійкий до витоптування газон. Важливо продумати розміщення доріжок, щоб вони не просто вели по саду, а

відкривали вид на мальовничий пейзаж, що змінюється, тому що в традиційному англійському саду немає тієї точки, з якої можна оглянути весь сад, перспектива відкривається поступово.

4.1 Газон

Традиційний англійський газон є одним з обов'язкових елементів ландшафтного оформлення. Вигідно підкреслюючи мальовничість рельєфу, він завжди бездоганно зелений і акуратно підстрижений.

Правильно влаштований газон повинен виглядати акуратним, доглянутим, легко піддаватися стрижці. Щоб полегшити процес стрижки галявини, фахівці рекомендують влаштувати спеціально відокремлює його від садової доріжки бордюр.

Найкрасивіший і престижний газон – це **партерний**. Полотно якого відрізняється ідеальною бархатистою поверхнею. Елітний партерний газон прийнято розміщувати біля будинку, в парадній частині ділянки, оточуючи його чагарниками і декоративними клумбами.

Пристрій такого газону передбачає собою якісну обробку ґрунту з великою кількістю додатково доданого чорнозему. Травосуміші найчастіше складаються з злакових, найбільш вимогливих в догляді з високим ступенем облиственності, з швидкою відновлюваністю після

скошування, стійких до витоптування, посухостійких і зимостійких. Приклад таких трав мятлик луговий, мітлиця звичайна і костриця червона.

Рекомендується влаштовувати партерні газони біля архітектурних композицій в саду, наприклад: статуї, фонтанів, водойм та ін.

Такі газони є частиною парадного квітника, тому при їх складанні важливо, щоб площа газону перевищувала площу квіткових композицій.

Звичайні або садово-паркові газони – газон, що витримує певне навантаження, але при цьому досить декоративний, щоб залишатися прикрасою ділянки, що не вимагає складного догляду і створює класичне покриття. Саме такі газони створюють у міських скверах і парках, вони стійкі, але позбавлені

витривалості до великих навантажень і абсолютної бездоганності, це своєрідний проміжний варіант між спортивними і партерними газонами, компроміс між естетикою і практичністю.

Головними перевагами яких газонів є: універсальність, невибагливість, можливість створити смарагдовий килим на складному рельєфі, доступність насіння.

Звичайні газони створюють переважно з мітлиці звичайної і гребінника польового. Для посилення витривалості до цієї суміші додають овсяницю червону, райграс пасовищний і тонконіг лучний.

Спортивні газони – це різновид лугового газону. Для пристрою спортивного газону використовують стійкі до механічних навантажень трави, так як спортивні газони найчастіше використовуються для спортивних ігор на їх поверхні.

Влаштувати спортивні газони можна двома способами.

Перший варіант – це висівання насіння трав. Другий варіант – укладання рулонного газону, заздалегідь вирощеного в розпліднику.

Найчастіше використовуються такі трави: мітлиця, тонконіг лучний і костриця. Обов'язково на етапі створення спортивного газону необхідно буде передбачити пристрій дренажного шару для правильної водопроникності.

Спортивні газони поділяються в свою чергу на газони для футбольних полів, тенісних кортів, майданчиків для гольфу та іподромів.

В озелененні ділянок **мавританські газони** використовують вкрай рідко. Це пов'язано з особливостями технології їх створення. Мавританський газон – це галявини, які красиво зацвітають і продовжують радувати ароматом і кольором протягом літа.

Для створення такого газону використовують багаторічні тонкостебельні трави, змішані з однорічними рослинами. Фоном для мавританського газону використовують низькорослі трави, наприклад, тонконіг лучний, райграс пасовищний і польовицю. Додатково до складу входять квітучі літники

декількох видів, серед яких найчастіше застосовують гвоздику китайську, волошки, календулу, маки, незабудки, конюшину лугову, ромашку. Найчастіше вибирають однорічні рослини, які добре ростуть в умовах клімату на ділянці.

Догляд за мавританським газоном передбачає собою ретельну регулярну стрижку. Перший раз скошувати полотно потрібно після того, як обсіменяться квітнучі навесні квіти, вдруге підстригають газон на початку осені.

Лугові газони займають значні площі, так як їх використовують на пейзажних або інших відкритих ділянках парків і лісопарків. Ці газони створюють, як правило, шляхом поліпшення існуючих травостоїв природного походження. Території, що відводяться під галявини покриті природним травостоєм,

піддають часткового розпушування, з їх поверхні видаляють злісні і грубостебельних бур'яни, а потім здійснюють посів трав'яних культурних видів, поряд зі злаками підсівають бобові – конюшину, люцерну, еспарцет.

Перевагою лугового газону є те, що він не потребує часткої стрижці. Природно луг буде виглядати в дальній частині партерного газону звичайним газоном. Незважаючи на всю простоту, луговий газон вимагає певного догляду. В іншому випадку він заросте високою травою і бур'янами. На луговому газоні можна висаджувати цибулинні рослини і залишати їх в землі протягом декількох років. Перший раз стрижуть газон навесні, коли цибулинні відцвітуть і їх листя зів'януть, а далі стрижуть раз на місяць.

Тіньовитривалі газони – це розкішні смарагдові зелені галявини, які створюються за допомогою рослин, здатних на найбільш проблемних ділянках в саду. До таких відносяться погано освітлюються майданчики. Подібні газони можуть продемонструвати високу витривалість, трава на них, незважаючи на брак світла,

швидко зростає, при цьому вона досить невибаглива.

Для створення тіньовитривалих газонів використовуються ґрунтопокривні рослини та злакові рослини, які пройшли спеціальну селекцію. Найчастіше для позначених цілей використовується копитник, барвінок і живучка. Набирають популярність сьогодні газони, створені за допомогою мохів, стійких до витоптування. Вони здатні заповнити будь-які прогалини, будь-які щілини між камінням та корінням дерев. За

допомогою них можна приховати непривабливі ділянки і формувати особливий природний шарм.

За таким покриттям можна сміливо ходити ногами, вони не вимагають ніякого відходу. За допомогою мохів можна створювати вічнозелені і мілкотекстурні фрагменти, фактура яких сильно нагадує фактуру оксамиту. Вони не бояться сильних морозів, палючої спеки, різких коливань температур та їх не потрібно стригти.

Нетрав'яний газон складається крім трав з інших рослин. Найчастіше полотно «розбавляють» квіти ромашки або конюшини. Перевага такого виду газону полягає в його ароматі в період цвітіння, який залучає бджіл і птахів на ділянку, а також в мальовничості.

Поверхня трав'яного полотна не буде ідеально рівною, тому стригти часто його не буде потрібно. Недолік же полягає необхідність регулярної прополки, обов'язково ручної.

Рулонний газон – газон, що представляє собою пласти вже готового дерну, з вирощеним покривом трави на ньому. Його використовують на схилах, також з його допомогою можна озеленювати складні круті рельєфи. Після укладання рулонний газон утворює рівне і густе трав'яне покриття яскравого, насиченого кольору. Трава швидко приживається і не містить бур'янів. Відмінний травостій виходить протягом всього декількох днів. Однак вибір такого виду газонів має свої особливості. Для того щоб дернина добре прижилася, потрібно, щоб пласт знаходився в рулоні якомога коротший термін.

Рулонні газони мають багато переваг перед сіяними: зелені галявини, спортивні майданчики, декоративні газони можна створити у дуже короткий час, стійкі до механічних навантажень, укладка газону може бути проведена в будь який час та на будь яку підготовлену ділянку, рулонний газон просто незамінний при озелененні похилих ділянок і

затінених місць, оскільки добитися рівномірних сходів трави на таких ділянках дуже важко, мають: високу ступінь декоративності; яскраво зелений колір; густий, з шовковистою фактурою, травостій. Такий газон добре транспортується та чітко підкреслює контури ділянки.

Спеціальні газони влаштовують на магістралях і вулицях, у санітарно-захисних зонах, на дорожніх укосах, на територіях промислової забудови. Вони мають велике екологічне і санітарно-гігієнічне значення.

Дернина газонів закріплює ґрунт і перешкоджає появі пилу на території, а внаслідок цього – пошкодження різних матеріалів,

корозії металу і загального забруднення середовища.

Для створення газонів використовують особливу суміш трав, у яких є «відповідні» для закріплення схилів коріння, а саме флористичний склад з багаторічних видів рослин, в основному з сімейства злакових: тонконіг лучний, костриця червона, мітлиця звичайна, райграс пасовищний, мітлиця волосовидна, костриця овеча, житняк, паспалум дворядний. Для створення газонів використовують злаки, які мають різноманітні типи куціння куща.

4.2 Міксбордер

Саме англійці, прихильники пейзажного стилю, створили перший міксбордер – квітник неправильної форми, складений з великої кількості різноманітних рослин. Насправді міксбордер може бути як у регулярному стилі, так і в пейзажному. До того ж він іноді виконує функцію бордюру (англ. border), тому він примикає до доріжок, або до стіни. Грамотно складений міксбордер радує око з ранньої весни до пізньої осені всіма фарбами рослин.

Дуже важливо, щоб рослини були декоративні не тільки в пору цвітіння, але і відрізнялися оригінальною листям. Краще всього для англійських міксбордерів використовувати хости, астильби, аквілегії. Для більшого декоративного ефекту в міксбордер висаджують листяні і хвойні дерева і чагарники з оригінальними формою крони і забарвленням листя і хвої. На невеликих площах, як правило, використовують 2-3 види чагарників, а також одиночні посадки хвойних культур.

Залежно від загального стилю саду в міксбордер можна вводити декоративні злакові трави, пряно-смакові та лікарські рослини. При формуванні міксбордера важливо висаджувати рослини у відповідності з їх габітусом, даючи кожному можливість розкритися у всій красі.

Рослини для міксбордерів: айва японська, барбарис, бузина чорна,

язичник, вейгела, калина, мікробіота, ялівець, рододендрон, троянда, спірея, тсуга, туя, чубушник, аквілегія, ротики, арабіс, арункус, астильба, астра, бадан, чорнобривці, бруннер, василістник, вербейник, вербена, вероніка, гейхера, ,

герань, оман, дельфініум, диктамнус, дороникум, ірис, клеома, рицина, кніфофія, дзвіночок, коров'як, кортаделія, котовник, купена, лаватера, чіатрис, лілейник, люпин, мак, манжетка, меконопис, злінка, молочай, монарда, наперстянка, незабудка, костриця, пенстемон, печіночниця, півонія, соняшник, полин, примула, рейграс, роджерсія, рудбекія, сальвія, солідаго, традесканція, деревій, тюльпан, фізостегія, флокс, хоста, хризантема, енотери.

Доглядаючи за міксбордером необхідно формувати крону висаджених дерев в 3-4 стовбура, регулярно вирізати пошкоджені гілки у чагарників і хвойних культур, видаляти відцвілі квіти, уважно стежити за строками викопування і посадки цибулинних рослин, регулярно виконувати підкормлювання рослин.

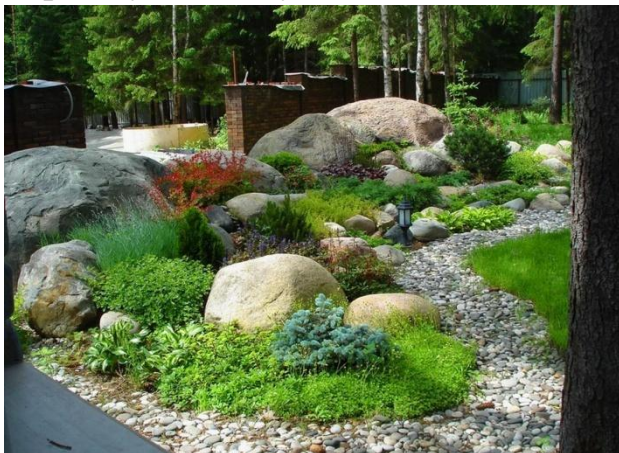
4.3 Рокарій

Все, що зроблено в саду з каменю і рослин, садівники традиційно називають альпійською гіркою. Але, строго кажучи, альпійською гіркою може називатися лише ділянка землі, що імітує гористу місцевість, що заселена гірськими рослинами. Зробити класичну альпійську гірку вкрай складно, ще складніше підібрати і зберегти в суворі зими дуже примхливу альпійську рослинність. Тому доцільніше влаштовувати на ділянці площинні альпінарії, точніше, рокарії, де будуть рости низькорослі рослини, здебільшого видові.

Для англійського пейзажного стилю більш характерний рокарій, ніж альпійська гірка. Для його створення підійде добре освітлене, з великим кругозором, головних доріжок і з вікон будинку, місце. Рокарій буде виглядати природно поблизу водойми, підпірної стінки, кам'яних сходів та будинку з каменю.

Існує думка, що в основу рокарія можна закласти будівельне сміття. Насправді немає нічого гірше, ніж влаштовувати на ділянці звалище. Для ложа рокарія підійдуть хіба що бита цегла та гравій, але аж ніяк не всякий

непотріб, що залишився після будівництва. Особливо ретельно необхідно прибирати з ділянки банки з-під фарби, хімічних речовин, пластик, поліетилен, просочене всякими септиками дерево, шматки гудрону, асфальту, цементу.

Вибираючи рослини для майбутнього рокарію, краще відмовитися від модних нині яглиці білокайменої, кислиці та інших агресивних рослин, здатних стати бур'янами. Не слід купувати дорогі хвойні рослини, що вимагають укриття від весняних сонячних опіків, тому що рокарій повинен у будь-який час року виглядати природним і красивим.

Є безліч декоративних рослин, здатних добре зимувати і не приносити господареві зайвих клопотів.

Рослини краще купувати з закритою кореневою системою. Прямо в горщиках їх можна буде приміряти до майбутнього місця виростання.

Рослини для рокарія: айва японська, кална карликова, кизильник горизонтальний, дафна, звіробій, перстач, луїзеанія, ялівець, рододендрон, сосна гірська, магонія падуболиста, мигдаль, сосна гірська, спірея, туя, аліссум, арабіс, армерія, астільба, бадан, барвінок, бриз, вербейник, вероніка, галантус, гацанія, гвоздика, гейхера, гравілат, материнка, іберис, ірис, ломикамінь, кислиця, дзвіночок, ксифіум, лилейник, манжетка, молодило, молочай, мильнянка, незабудка, обріста, печеночниця, портулак, примула, костриця, седум, солидаго, чебрець, деревій, фіалка, тюльпани ботанічні, флокс шилоподібний, чистець шерстистий.

Будівництво рокарія вимагає творчого підходу, тобто намалювати картину за допомогою каменів і рослин, вдихнути в неї настрій, притаманне вже сформованого ландшафту.

Доглядаючи за рокарієм необхідно прополювати та мульчувати ґрунт під рослинами, поливати тільки після пересихання ґрунту на глибину 7-8 см., підгодовувати тільки ті рослини, які цього потребують, регулярно видаляти відцвілі квіти, обрізати плетючі рослини, цибулинні рослин раз в 3 роки порібно викопувати і ділити, а також для швидкого старіння каменів і появи на них моху їх змащують розчином ферментованого коров'яку.

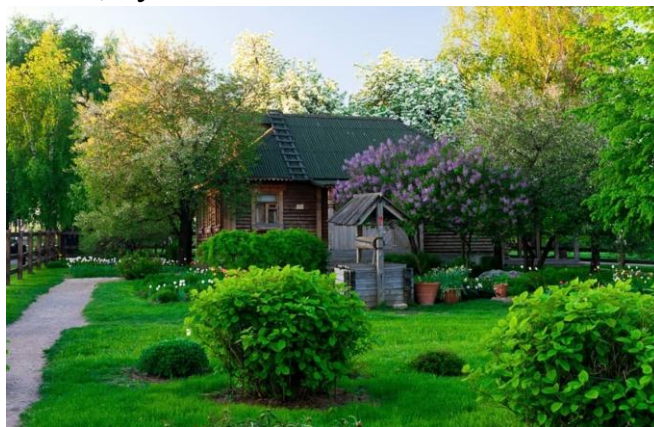

5 РОСІЙСЬКИЙ САД

Для російської садово-паркового мистецтва характерна гармонія з навколишньою природою. Підтвердженням цьому служать регулярні парки Петергофа.

Липові алеї, дубові гаї, зарості бузку, шипшини, жимолості та ірги сусідили в російській саду з лісовою таволгою і квітучими галявинами, стаючи природним продовженням навколишніх лісів. Причому уявлення про красу саду було невіддільне від його корисності. Такий сад неодмінно включав і прибуткове господарство з пасікою, скотним двором, стайнею і пташником, каскадами ставків з рибними садками, городами з овочами, теплицями, плодовими насадженнями. Краса і користь з'єднувалися в поетичний образ саду, всі складові якого взаємно доповнювали один одного. Регулярні елементи – квітники, плодові і городні ділянки, розташування яких диктувалося характером місцевості, – вдало поєднувалися з вільними контурами гаїв, лугів та ставків.

Крім того, в Росії вважалося дуже романтичним мати «запущений» дрімучий сад з звивистими стежками, покритими тінними сонними ставками, високою травою. Навіть плодовий сад частенько заростав луговими травами, наприклад незвичайно красивою які ніколи не стригли. У панських садибах надавали перевагу зарослим лугам замість доглянутого газону з витонченими меблями, де можна було влаштувати пікнік. У зарослому саду, в тінистих алеях, у високих травах людина відчувала себе вільніше і природніше, відпочивавши душею від міської суєти і стававши самим собою.

Російський сад характеризується такими рисами:

- поєднання краси та корисності;
- гармонія дизайну саду з навколишньою природою;
- переважання деревних порід;
- штучні ставки, каскади з них;
- алеї з зімкнутими кронами дерев і молодим підліском.

Природний сад, який був раніше поширений у Росії, в наш час отримує все більшу популярність, багато його елементів стали основою для модного нині стилю під назвою «натургарден». Що може бути природніше саду, в якому, незалежно від достатку, господарі розбивають грядки для зелені і суницю садять зі смородиною для дітей?

Звичайно, щоб відтворити всю красу справжньої російської садиби, потрібні не сотки, а гектари землі. Але при бажанні і невелику ділянку

можна перетворити в справжню садибу, якщо ваша ділянка розташована на березі річки, ставка, озера або в лісистій частині, наприклад, березового гаю. Великі дерева краще зберегти, щоб не витратити кошти і час на

вирощування нових екземплярів. Така садиба передбачає не тільки малі архітектурні форми – альтанки, господарські будівлі, але і плодовий сад, ягідні кущі, город, ставок з запущеною в нього рибою. Створюючи сучасну російську садибу, віддають перевагу вільному плануванню, сміливо змішують посадки декоративних чагарників з ягідними, влаштовують тінисті

куточки, саджають побільше ромашок, дзвоників, але і не нехтують елегантними трояндами, а звивисті доріжки краще позначити піском, товченою цеглою або тріскою. Для плодового саду не потрібен манірний англійський газон, йому до душі просте «залуження» мітлиця пагононосною або білою конюшиною (білим клевером).

5.1 Декоративний город

Декоративний сад – поєднання газонів і квітників з грядками овочів. Найголовніше – підібрати для нього культури, не надто обтяжливі у вирощуванні та догляді.

Існує два основних варіанти оформлення такого саду: піднесенні над рівнем городу та розміщення на одному рівні з рештою ділянки.

Замість звичних прямокутних грядок, можна надати їм форму овалу, кола, квадрата, багатокутника або трикутника. Круглі, овальні грядки великого розміру можна розділити доріжками на кілька частин.

Такі грядки ефектно виглядають завдяки поділу на окремі сегменти за допомогою витончених обрамлень з рослин. Висаджують в сегменти заплановані овочеві і пряні культури, та обрамлюють низькорослими квітами або листовим салатом і декоративною капустою різних сортів.

Обрамляють грядки за допомогою маленьких декоративних огорож, бордюрної стрічки, бордюрів з металу, каменю чи дерева і лози, які будуть надійним захистом від осипання землі або її вимивання.

Хороше рішення, якщо ділянка городу розташовується на схилі. Можна розбити грядки, розташувавши їх у кілька ярусів. Це зробить ділянку більш привабливим і вишуканим.

Рослини для декоративного городу:
барбарис звичайний,
чорнобривці, долихос,
запашний горошок, материнка,
ісоп, жимолость, календула,
капуста декоративна,
котовник, монарда, перила,
петунія, квасоля, багаторічна
цибуля, пряно-смакові і
зеленні культури, овочі.

Доглядаючи за таким садом необхідно висапувати бур'яни, рихлити ґрунт, та поливати його у міру необхідності, проріджувати посіви, підживлювати рослини у разі необхідності і не менше ніж за 10 днів до збирання врожаю, мульчувати грядки перегноєм або торфом, регулярно підсаджувати салати для зберігання декоративного ефекту, виконувати знищення шкідників, збирати урожай в ранкові або вечірні години.

5.2 Плодовий сад

Плодовий сад завжди був атрибутом і дуже важливою частиною російської садової культури. Він не тільки годував, але і створював особливий настрій. У ньому вирували весною вишні, літніми вечорами пахло малиновим або суничним варенням, яблучним духом зустрічала осінь.

Закладаючи сучасний плодовий сад, не варто занадто захоплюватися великою кількістю дерев і чагарників, садити нестійкі до морозів культури. Його необхідно планувати в пейзажному стилі, хоча і алейні посадки яблунь дуже гарні. А вибір культур та їх сортів для плодового саду, у тому числі декоративних, сьогодні величезний.

Рослини для плодового саду: айва японська, актинідія, аронія, глід, бузина чорна, алича, чорниця, вишня, суниця, ожина, дерен чоловічий, барбарис звичайний, ірга, жимолость, калина, агрус, малина, ліщина, лимонник, обліпіха, бузок, слива, смородина, чубушник, ерантис, яблуня, конвалія, дрібноцибулині квіти, тюльпани, нарциси, півонії.

В таких садах також розміщують годівниці і поїлки для птахів, шпаківні. Хорошим доповненням можуть служити опорні стовпчики, матеріали для підв'язки рослин, шпалери, цегла для компостної ями.

При догляді за плодовим садом необхідно знищувати бур'яни, боротися з хворобами і шкідниками, поливати, підгодовувати рослини, рихлити та мульчувати ґрунт, 1-2 рази на місяць стригти траву, видаляти пошкоджені гілки кущових рослин, вионувати формування крони рослин, восени необхідно скошувати траву, прибирати опале листя.

5.3 Тіньовий квітник

Садову ділянку з щільним лісом, або старий плодовий сад це чудовий варіант перелаштовання ділянки в тіньовий квітник. Спроба отримати в умовах середньої смуги Росії якісний газон під великими деревами, як правило, приносить одні засмучення. Тому логічніше йти слідом за природою, а не всупереч.

Великі старі дерева – це не біда ділянки, а його гідність, яке потрібно злегка підкреслити. По-перше, не варто прагнути засадити буквально кожен квадратний сантиметр затіненій землі декоративними рослинами. По-друге, краще підібрати невибагливі, легкі в догляді рослини.

Тіньовий квітник у вашому саду – це завжди романтичний куточок, в якому так і хочеться поставити лавочку, щоб посидіти на самоті, помріяти в тиші, підвісити гамак і сховатися в спекотний день в прохолодну покров дерев.

Рослини для тіньового квітника: аквілегія, анемона, арункус, астильба, барвінок, бруннер, ірис сибірський, ломикамінь, крокус, купальниця, конвалія, лілейник рудий, нарцис, папороть, примула, яглиця, сцилла, тюльпан, фіалка рогата, хоста, эрантис.

Чудовим доповнення до тіньового квітника буде розміщення лав, гамака та інших невеликих елементів для комфорту людей.

Доглядаючи такий квітник необхідно здійснювати прополовання бур'янів, поливати квіти по мірі необхідності, підгодовувати рослини та дерева, не давати розростатися чагарникам, здійснювати видалення відцвілих квітів, восени необхідно зрізати стебла рослин, залишаємо восени хвойний і листяний опад на всій території тіньового квітника, що буде служити природним добривом, і можливість залучити в сад комах, птахів і дрібних тварин, здійснювати мульчування рослин торфом або перегноем, раз в 3 роки необхідно викопувати цибулинні рослини, ділити і розсаджувати їх.

6 ІСЛАМСКИЙ САД

На відміну від європейських садів, що, перш за все, ідеї і настрої правлячої еліти, сади Сходу відображали релігійне та філософське сприйняття світу. На обмеженому просторі садівники створюють модель світу, проникнутую глибоким символічним змістом, характерним для східної культури. Суворі канони садово-паркового мистецтва залишаються тут незмінними протягом століть і передаються з покоління в покоління.

Основу ісламського саду складає так званий «чор-багх» («чотири сади»), що символізує райський сад, з якого випливають 4 священні річки і ділять його на 4 частини. План ісламського саду складається з одного або декількох квадратів. Більший квадрат ділиться на 4 менших і т. д. Суворі геометричність планування підкреслюється за допомогою доріжок, рослин і вузьких, дрібних каналців з водою.

У центрах квадратів розміщують невеликі фонтани або басейни, облицьовані мармуром, різнобарвними керамічними плитками або склом. Іслам наділяє особливою, священною роллю воду. Вода – джерело життя, вона живить життя і дає очищення.

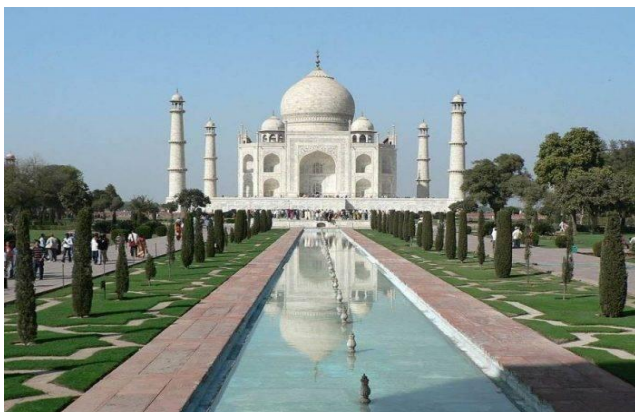

Тому в саду тихо дзюрчать фонтани, легкі струмені води іскряться на сонці, цвітуть яскраві, запашні квіти і пряні трави. Є в ньому місце і для золотих кліток з співаючими птахами. Необхідну тінь дають гранатові або апельсинові дерева.

Традиційно в ісламському саду садять овочі. Декоративний город з великою кількістю пряних трав може бути розбитий навіть у парадній зоні.

Ісламський сад характеризується такими рисами:

- суворі геометричність («чор-багх») і орнаментальність в плануванні саду і квітників;
- дрібні, геометричної форми, басейни;
- використання мозаїки та полив'яних плиток;
- ароматичні рослини.

Звичайно, є деякі відмінності між ісламськими садами, наприклад, Персії та індійським Тадж-Махалом, але головне, що об'єднує їх, – це суворе дотримання канонів ісламу. Сучасні ісламські сади нерідко нагадують перські килими з глибоко символічним малюнком з води і квітів.

Садові архітектори завжди використовували елементи ісламського стилю при створенні садів. Це і пишні розарії, і фонтани в оточенні ароматичних трав або задушливих запахів лілій, і мозаїчні фрески і панно, і звичайно ж зелені стіни як символ приватності саду.

Пишний ісламський стиль як не можна краще підійде для облаштування зони відпочинку. У всякому разі, це буде екзотично і не менш ефектно, ніж французький регулярний парадний партер.

Дуже важливо для цього стилю підібрати мощення для доріжок. Краще, якщо воно буде перегукуватися з облицюванням геометричної форми водойми. Особливо гарний синій або блакитний колір, який буде ще більш яскравим за рахунок відображення неба в воді. У центрі водойми бажано встановити фонтан.

Не менш важливо влаштувати в такій зоні відпочинку тінисте місце за рахунок великої рослини або перголи, оповитої запашними трояндами що плетуться. І звичайно ж побільше пряних і ароматичних рослин. Тут підійдуть сріблястий полин з її гіркуватим запахом, і синій геліотроп з ароматом ванілі, і дуже до речі буде цитрусовий запах виставлених горщиків з лимоном і апельсином.

Звичайно, важко відтворити рослинність теплих країн, але роль кипарисів добре зіграють колонновідні туї, оливи, лох сріблястий або обліпіха, під самшит підстрижені кизильники.

Важливим елементом в оформленні ісламського саду є мозаїчне панно.

Відмітна риса ісламського саду – насичення повітря ароматами, будь то свіжий запах цитрусових або мускусні нотки троянд, пряні акценти котовника або бергамотовий дух монарди.

6.1 Розарій

Важливим елементом ісламського саду є розарій. Він відповідає духу цього саду і пишним цвітінням, і ароматами. Для розарію характерна чітка геометрична планування.

Так як троянди квітнуть в літні місяці, щоб зберегти декоративність розарія, його можна наповнити і іншими рослинами. Для весняного цвітіння підійдуть цибулинні, причому краще вибирати запашні квіти, наприклад гіацинти і нарциси. При підборі цибулинних рослин слід віддати перевагу сортам з яскравим забарвленням квіток – червоним, жовтим, синім.

З троянд можна порекомендувати сучасні сорти ґрунтопокривних з густо-рожевими махровими квітками «Paimcngarten Frankfurt», володарку ніжного аромату рожеву «Pink Belles». Дуже красиві рожеві квіти старої англійської запашної «Anne VoJeun». З червоних троянд можна відзначити ароматні «Herzog von Windsor», «Duftwolke». Остання повністю виправдовує свою назву – «Запашне хмара».

Рослини для розарію:
 троянди, агератум, аліссум, арабіс, іберис вічнозелений, гвоздика периста, гіацинт, ломикамінь, дзвіночок карпатський, котовник, нарцис, піретрум золотистий, седуми, чебрець, чистець волохатий, флокс шилоподібний, тюльпани.

Для оформлення розарію використовують тротуарну плитку, глазуровану вузька

плитку та кашпо для троянд.

Долядаючи за розарієм необхідно полити, рихлити ґрунт, здійснювати полив у міру необхідності, раз в 14 днів підгодовувати троянди розчином мінеральних добрив, виконувати оприскування кущів мідновмісними препаратами проти хвороб і шкідників, видаляти пошкоджені пагони, зрізувати відцвілі пагони з 2-3 листами під бутонем, підгортати кущі троянд сухою сумішшю піску і торфу, перед укриттям обрізати пагони, видаляти листя, вкривати троянди ялиновим гіллям, залишивши торці відкритими для вентиляції.

6.2 Рабатка

Уздовж доріжки, що веде в розарій ісламського саду, з двох сторін можна розбити рабатки (нім. rabatte – грядка). Хоча цей вид квіткового оформлення саду традиційно засаджуються однорічними культурами, можна відійти від канонів, поєднавши в одному квітнику однорічні та багаторічні.

Ширина прямокутних рабатов коливається від 0,4 до 1,5 м залежно від призначення; поверхня рівна або злегка опукла по центру. Принцип

посадки рослин також залежить від призначення квітника. Рабатки бувають двох видів: двосторонні та односторонні.

Двосторонніми називають квітники, які проглядаються з двох сторін. Найчастіше вони поділяють проїзди, автодороги, широкі алеї. І щоб з будь-якої сторони вони виглядали привабливо, квіти в них висаджують по двом принципам: всі однакові по висоті (однорядні) або в середині висаджують високорослі квіти, а по краях – низькорослі (дворядні).

Односторонні квітники зазвичай розташовують вздовж парканів і стін архітектурних будівель, по краях доріжок. На задньому плані висаджують найвищі рослини, до середини – більш низькорослі, а на передньому плані – найчастіше почвопокритні. Таким чином виходить рабатка в кілька ярусів, тому її і називають багатоярусною.

Квіткову грядку оформляють багаторічними і однорічними квітами всіляких забарвлень, ранньоквітучими цибулинними. Буває, навіть засівають пряними травами, що не тільки красиво, але і практично.

Причому рослини висаджують по заздалегідь задуманім візерунку. Візерунок може бути геометричний, що особливо рекомендується використовувати в двосторонніх прямокутних квітниках. І особливо при регулярному ландшафтному стилі. Однак візерунок може бути довільної форми. А останнім часом все частіше зустрічаються рабатки з ледь помітним малюнком, і заселені різноманітними рослинами аж до невеликих чагарників.

Рослини для рабатки і бордюру: барбарис Тунберга карликовий, бересклет Форчуна, звіробій, перстач, магонія падуболиста, троянда мініатюрна і групи Патіо, самшит, спірея, агератум, аліссум, арабіс, астиль айстра альпійська, бадан, барвінок, чорнобривці, бегонія, вероніка, гацанія, гвоздика, геліотроп, жоржина карликова, герань, гравілат, оман карликовий, дороникум, іберис, ірис, ісоп, календула, ломикамінь, колеус, котовник, кохія, лаватера, лобелія, манжетка, маргаритка, молочай, настурція, незабудка, обрієта, костриця, пенстемон, півонія, соняшник, полин, портулак, примула, рудбекія, седум, чистець волохатий, фіалка.

Доглядаючи за рабаткою необхідно ґрунт утримувати в пухкому стані, полоти бур'яни, здійснювати полив в міру необхідності, підгодовувати рослини та обрізати відцвілі суцвіття.

7 МАВРИТАНСЬКИЙ САД

Цьому стилю садово-паркового мистецтва притаманні пишність клумб, сильний аромат квітів і надзвичайно красиве мозаїчне мощення не тільки майданчиків для відпочинку, але і дна дрібних протяжних басейнів геометричної форми. Дзюрчання води у фонтанах, шорсткі білі стіни будівель і огорож, синя і теракотова кераміка – це теж мавританський стиль.

Мавританський стиль нерідко називають середземноморським. Частково це вірно, тому що більшу популярність він здобув після того, як араби прийшли на італійські острова і в Іспанію, посадили свої рясно і яскраво квітучі рослини, вирили вузькі довгі і дуже дрібні басейни. Але основу мавританського стилю становлять ісламські традиції: система басейнів, культ води, що дарує в спеку прохолоду, яскраві мозаїки з переважанням небесного кольору і обов'язковий джерело води фонтан – символ очищення і безсмертя.

Характерна риса мавританського саду – відсутність звичного нам газону. Значна частина саду покрита чітким малюнком мощення з каменю або глазурованої плитки. Якщо ж і відводиться частина саду під газон, то він повинен бути в мавританському стилі, його практично не косять, а серед злаків багато маків, ельшольції, іберису, дрібних ромашок ромену і піретруму.

Особливе місце в такому саді займає розарій. Він розміщується всередині боскета та оздоблює чіткий квадрат дрібного басейну, точніше, вузького каналу, викладеного мозаїчною плиткою. Для цього стилю характерно використання дерев і чагарників у вільній,

нестриженої формі. У центрі боскета, утвореного квадратом каналів, царює штамбова троянда. Весь вільний простір вкрито красивим мощенням. Троянди підбираються з яскраво вираженим ароматом, віддається перевага червоним, оранжевим, жовтим сортам. У такому боскеті встановлюють прості меблі з великою кількістю подушок. Це місце усамітнення та відпочинку.

Відносно невеликі по площі внутрішніх двориків в мавританському саду представляють собою своєрідні кімнати на відкритому повітрі. Для розмежування простору і переходу з однієї частини саду в іншу навколо будинку будують криті галереї, повиті виноградом або в'юнкими трояндами.

Кам'яні стіни, що оточують мавританський сад, нерідко потопають у заростях бугенвіллія, троянд, що плетуться, пишних гортензій. Для квітників характерні яскраві однорічники – чорнобривці, сальвії, гацани. Рослини у горщиках відрізняються пишним екзотичним цвітінням, для них найчастіше підбирають

кашпо з глазурованої червоної або синьої глини.

Мавританський сад характеризується такими рисами:

- пишне цвітіння, переважання екзотичної рослинності;
- обов'язкова наявність води; якщо це басейни, то підняті, дрібні, геометричної форми;
- зелені або криті галереї, зелені стіни;
- відсутність звичного газону, велика кількість мощення.

При створенні мавританського саду доцільно зробити оштукатурені паркани, і криту обштукатурену галерею, що веде до просторої альтанки або гостьового будинку. Якщо клімат дозволяє, то краще зробити ці стіни глинобитними із

шорсткою поверхнею. І принциповий момент: всі стіни мають бути пофарбовані в білий колір. Це дуже важливо для цілісного сприйняття картини. Білий колір є символом випаленої на сонці старої кам'яної кладки. І якщо доріжки будуть виконані з жовтуватої плитки або злегка посірілий від часу теракоти, це не зіпсує всієї картини саду. Взагалі, бажано використовувати якомога більше теракотових деталей, навіть черепків: все це дуже характерно для мавританського стилю.

7.1 Пергола

Пергола – це навіс або ширма, що створюють опору для витких рослин, які затінюють або закривають певні ділянки. У свою чергу, самі ділянки всередині будівель можна використовувати як місце відпочинку. Основними функціями, які виконують перголи, можна вважати:

- підтримання витких рослин під час їх росту і розвитку;
- затінення певних зон;
- розмежування ділянки;
- створення ландшафтного дизайну.

До основних типів пергол можна віднести:

Пергола-тент. Використовується в якості (захисту від сонця) навісу над дитячим майданчиком або автомобілем.

Перголи-навіси для машин поширені в силу своєї функціональності і практичності.

Пергола-альтанка. Виконує всі функції альтанки, але відрізняється від останньої тим, що пергола вкриває від сонця, але не захистить від дощу, оскільки її дах ґратчастий.

Пергола-ширма. Призначена для поділу ділянки на зони. Часто служить для прикраси вхідної зони або використовується в якості паркану. Також незамінна, при необхідності відокремити ділянки саду, витримані в різних стилях.

Пергола-тунель.

Класичний варіант. Призначення цього виду перголи – закривати доріжку від сонця і створювати гарний прохід між спорудами на ділянці.

Пергола-лава. Дозволяє створити відокремлений куточок з мінімальними витратами місця і часу на

виготовлення.

Перголи можна зустріти в будь-якому стилі, але з позиції мавританського стилю це лаконічність ліній і рівність даху.

За конструктивними елементами перголи бувають:

- садові, легка або пергола для витких рослин. Особливість в тому, що садові пергола має невеликі розміри і призначена виключно для підтримки витких рослин і винограду.
- арочна пергола. Найчастіше такі конструкції встановлюють біля хвіртки або ганку, щоб підкреслити вхідну зону;
- маленька пергола. Зазвичай має вигляд козирка.
- велика пергола. Це вже повноцінний архітектурний елемент. Часто такі споруди мають складний дах і секції.

Основна відмінність пергол від навісів та альтанок – відсутність суцільного верхнього перекриття і наявність витких рослин. У ландшафтному дизайні пергола часто грає головну роль, будучи основною прикрасою ділянки.

Рослини для пергол:
амурський або дівочий виноград, хміль, древогубець круглолистний, гліцинія, жимолость кучерява або капріфоль, актинідія коломікта, лимонник китайський, плющ, іпомея, кобе, духмяний горошок, настурція, доліхос, декоративний гарбуз.

При догляді за перголами необхідно регулярно вирізати пошкоджені і недозрівші пагони рослин, підтримувати конструкції в хорошому стані, періодично підфарбовуючи і обов'язково обробляти конструкції антисептиками.

7.2 Зелена галерея

Для саду в мавританському стилі добре підійде жива, або зелена, альтанка. Такі альтанки з рослин зазвичай представляють собою металевий каркас, по якому пускають в'юнкі рослини або спеціальним чином сформовані дерева, що закривають стіни. Це тільки літні альтанки,

найчастіше виступають в ролі декоративного елемента ландшафту, але вони цілком функціональні, в сонячні дні всередині такої альтанки прохолодно і затишно.

З дерев і чагарників можна використовувати пірамідальні туї, скумпю, лох, обліпиху, декоративні яблуні. Принцип

пристрою зеленої галереї приблизно такий же, як і шпалер та пергол. Оригінально виглядають зелені галереї, що ведуть від дому до альтанки або в затишний боскет. Конструкції можна виготовити як з дерева, так і з металу. Рослини можна підібрати так, щоб зелена галерея була не тільки красива, але і наповнювала сад ароматом каприфоль, ніжним подихом клематиса тангутського або троянди плетистої.

Рослини для зелених галерей: актинідія, аристолохія, виноград амурський, виноградовик, дівочий виноград, древогубец, гортензія черешкова, жимолость, клематис (ломиніс), княжик, лимонник, троянда в'юнка, триптеригиум, долихос, запашний горошок, калістегія, тладіанта, тунбергія, фарбинтес, квасоля вогненно-червона, хміль, ехиноцистіс.

При догляді за зеленою галереєю необхідно регулярно поливати рослини, підгодовувати їх 3 рази за сезон, вирізати пошкоджені і недозрівші пагони рослин, підтримувати конструкції в хорошому стані, періодично підфарбовуючи і раз в 3 роки обов'язково обробляючи дерев'яні конструкції антисептиками.

7.3 Монохромний квітник

Монохромні, або як їх ще називають «колористичні» квітники завжди відображають колірні переваги свого власника.

Чарівність колористичних садів полягає в тому, що вони не змінюють своє забарвлення на протязі всього сезону. Їх палітра навіть у межах одного кольору досить різноманітна, переважання теплих або холодних тонів створює у саду свою неповторну атмосферу: теплі відтінки – наповнять квітник затишком і теплом; холодні – візуально розширять простір і сприяють розслабленню.

При створенні такого саду необхідно слідувати правилам колористичної гармонії. Для цього використовується колірне коло: його сектори забарвлюються в різні тони, які розміщуються в порядку розташування спектральних кольорів. Таке коло допоможе скомпонувати й контрастні композиції, і гармонійні поєднання.

З одного боку колірного кола мають бути кольори теплих відтінків, з іншого – холодних, а між ними – змішані тони. Один навпроти одного розміщують контрастні кольори, що поєднуються між собою. Щоб

посилити візуальний ефект основну палітру іноді розбавляють оживляючими, контрастними вкрапленнями іншого кольору. Щоб досягти найбільшого візуального ефекту в одноколірному пейзажі, краще всього комбінувати рослини з великими і дрібними поодинокими квітками.

Квіти складають лише частину колористичної композиції. Тому при створенні монохромного саду необхідно вибрати рослини з різноманітною за кольором, формою і розміром листям. Вони стануть прикрасою саду в перервах між цвітінням.

При створенні монохромного квітника застосовують стандартні ландшафтні прийоми:

- рослини підбирають з урахуванням терміну їх цвітіння, щоб у саду з квітня по жовтень цвіли одночасно не менше двох-трьох видів;
- посадки повинні мати чітко виражену ярусність (вони формуються з рослин різної висоти). Така композиція зазвичай складається з чотирьох-п'яти ярусів. При плануванні саду обов'язково враховуються освітленість і ґрунтово-кліматичні умови ділянки.

Найчастіше для створення монохромного саду вибирають білі і рожеві тони. Вони традиційно асоціюються з чистотою, благородством, любов'ю, мрійливістю, і надають саду романтичності. Крім того, при формуванні такого саду можна використовувати рослини всіх видів і форм: чагарники, ліани, дерева, квіти та т.п.

Рослини для монохромного квітника: аристолохія, барбарис, ялина, кампсис, перстач, ялівець, троянди, сосна, спірея, туя, аліссум скельний, чорнобривці, бегонія бульбова, язичник, гацання, геленіум, жоржина, гіацинти, гравілат, дорони-кум, желтофіоль, календула, канна, кніфофія, крокус, ксифиуми, лілейник, лілія, нарциси, настурція, соняшник, рудбекія, рябчик імператорський, солідаго, деревій таволговий, тюльпани, ерантис.

При догляді за монохромним квітником необхідно полоти і рихлити ґрунт, поливати і підживлювати рослини, посадки рослин мульчують торфом або перегноєм, відцвілі суцвіття квітів видаляють, на зиму в'юнкі рослини підгортають, знімають з опори, укладають кільцем на ялиновий лапник і вкривають.

8 КИТАЙСЬКИЙ САД

У садово-парковому мистецтві Китаю завжди панував пейзажний стиль, абсолютизовавши красу природи.

У Стародавньому Китаї традиційно сади влаштовувалися при імператорських палацах, гробницях і храмах. Їх вільне планування поєднувалася із суворо симетричними композиціями будівель. При цьому велике значення надавалося тому, щоб будівлі органічно вписувалися в

мистецьки оброблений природний ландшафт, що включає озера і височини. Головне завдання архітектора було в тому, щоб знайти ту точку, звідки відкривається найкращий краєвид. Головні композиції підпорядковуються всі інші. Для китайського саду характерні зігнуті містки, зигзагоподібні сходи, альтанки, пагоди, пофарбовані в яскраві кольори (червоний, смарагдово-зелений, жовтий).

Майстри природного пейзажу створювали образи емоційних садів, які ділилися на загрозливі, філософські і сади задоволення. Наприклад, у загрозливому головну роль грали навислі скелі, всілякі зламані химерні дерева, ніби побиті бурею. Ідилічний тип пейзажу підкреслювався досить великим водоймищем з островом, на якому розміщувався рибачий будиночок або альтанка.

Знайомство з великою культурою Китаю вплинуло на розвиток європейського пейзажного стилю і лягло в основу ідеології створення японських садів.

Китайський сад характеризується такими рисами:

- багатоплановість і символічність композиції;
- плавні лінії великих водойм, рельєфу, вільно зростаючі рослини;
- архітектурні споруди, написи і камені, що підкреслюють настрій ландшафту;
- тонка взаємозв'язок з музикою, літературою, живописом; емоційність.

Сьогодні модно влаштовувати пейзажні сади з китайським колоритом. Це і велика водойма з сильно порізнаними берегами, острівцем, на якому стоїть альтанка з дахом у вигляді пагоди, як би виростає прямо з води. До речі, пристрій даху зазвичай такий, що вода під час дощу стікає так, подібно до водоспаду, неначе падає на камені. Над плавним струмком горбатиться дерев'яний місток, а в рокарії, де колишуться трави, встановлено справжній китайський ліхтар. І квіти в такому саду ростуть не на клумбах, а в безладних заростях, дерев'яних або кам'яних горщиках. До речі, для китайського саду дуже характерно влаштовувати куточки для відвідування в різний час року. Наприклад, у весняному куточку милуються квітучими мигдалем і вишнею, нарцисами і фіалками, в літньому царюють дерева і півонії і т. п.

8.1 Штучна водойма

Китайський сад важко уявити без водойми, адже ще в давнину жителі «Серединного царства» вважали, що чиста, спокійна вода

приносить власникові саду багатство. Для сучасної людини подивитися – в дзеркало ставка, послухати спокійне дзюрчання струмка – значить скинути з себе вантаж турбот, що накопичилися, відпочити душею. Напевно, тому так популярні штучні, навіть самі крихітні водойми в сучасних садах.

Для будівництва штучного водоймища пропонують найрізноманітніші матеріали, аж до готових пластмасових форм.

При оформленні штучного ставка слід пам'ятати два правила: 1) форма і розмір водойми повинні гармонійно вписуватися в навколишній ландшафт, при цьому місце для нього має бути відкритим і сонячним; 2) оформлення водойми каменем і рослинами вдругорядне по відношенню до води.

Рослини для штучного водоймища та прибережної зони: іва, дафна, ялівець козацький, айр, аквілегія, апоногетон, арун-кус, астильба, бадан, барвінок, бруннер, язичник, василистник, вербейник монетний, вероніка, гравілат, дороникум, желтофіоль, ірис сибірський, калюжниця, канна, кортаделія, купальниця, купена, конвалія, ліатріс, німфея, незабудка, папороть, печіночниця, пістія, примула, роджерсія, саза, седум, стрілолист, традесканція віргінська, хоста, ейхорнія.

Доглядаючи за штучною водоймою необхідно стежити за рівнем води, при необхідності доливати її, постійно видаляти з водної гладі відмерлі листя і пагони, сміття і налетіле листя, при бурхливому «цвітінні» води необхідно додавати торф'яні таблетки або спеціальні препарати, не опискувати рослини отрутохімікатами у прибережній зоні, обробку від шкідників і підживлення водних рослин проводиться тільки після того, як вони вийняті з води і віднесені від водоймища не менше ніж на 5 м, восени у водойму необхідно ставити аератор або поміщати сніп порожнистих стебел, щоб взимку під лід надходило повітря.

8.2 Сад трав

Китайське садове мистецтво дало світові нове уявлення про безмежні можливості злакових культур. Майстри садово-паркового дизайну з'єднали філігранність листя, особливий шарм витончених суцвіть і сувору красу каменю. Так народився сад трав. І цей природний, дуже гарний стиль стрімко входить в моду, підкоряючись бажанням сучасної людини бути ближче до природи. До того ж правильно організований сад трав значно скорочує витрати праці і часу на підтримку території у порядку.

Сад трав ефектно виглядає протягом усього року. Навесні він переливається ніжними фарбами від білого, сріблясто-білого до сизо-фіолетового відтінку. Влітку над ним висять ажурні хмари злакових рослин, які вранці покриваються блискучими крапельками роси. Восени спалахують бронзові і пурпурні фарби. Але і взимку багато трав виглядують досить гарно. Якщо їх не обрізати, то суворими зимовими вечорами на темному тлі будуть погойдуватися укрите інеєм пагони, створюючи казкову картину.

Легкі, повітряні злаки створюють ілюзію легкості і свободи, врівноважуючи важкі камені. Крізь ажур їх листя навколишній пейзаж набуває загадкових рис. Вони згладжують тиск потужних парканів, якими оточують територію.

Рослини для саду трав: верба козяча і матсудана, ліщина, ялівець горизонтальний, сосна гірська, материнка, ірис сибірський, кортаделія, лагурус (зайцехвіст), міскантус, молодило, вівсяниця, полинь, саза, седум, сетарія, чебрець, деревій, фізостегія, хоста, чистець волохатий, еремурус, ячмінь гривастий.

Основні правила догляду: виполювання бур'янів, поливання тільки в разі потреби, на зиму основну масу стебел необхідно зрізати.

9 ЯПОНСЬКИЙ САД

Японський сад невеликий за площею, кожна його деталь, будь то місток, ліхтарик або парасолька – несе складний внутрішній зміст. Для європейця японський сад надміру театральний, але дуже привабливий.

Основний принцип японського саду – мініатюризація, акцент на відчутті спокою та відпочинку, споглядання природи. Пейзаж, створений в японському саду, далекий від природної природи, але саме її зразки, видозмінені автором, покладені в основу картини саду, розміщеного на невеликій ділянці із застосуванням обмежених коштів. Деякі сади подібні

ієрогліфам, які потрібно вміти читати. Напрямок і вигин штучно вирощеної гілки дерева, величина, форма і положення каменю, матеріал покриттів, імітація хвиль на піщаному або гравійному покритті – все це в умовній формі розповідає про задум автора. Система знаків створювалася століттями; це культурна спадщина, що передається з покоління в покоління.

Японський сад при будинку призначений не для прогулянки, а тільки для пасивного споглядання з певної точки, зазвичай з вікна або веранди будинку. Тобто це не ландшафтний сад, а свого роду картина, живописне полотно.

Як малий, так і великий сад складається переважно з вічнозелених дерев, де зонтична сосна – одна з провідних порід. Японці навчилися віртуозно використовувати камені різних відтінків і форм. Навіть у маленькому саду присутня вода у вигляді мініатюрного озера, ставка, струмка або водоспаду. Але нерідко використовується лише імітація води, так звані сухі струмки, озера, створені з каменю і піску.

Так звані плоский сад практично створюють з одного піску або гравію, моху і декількох каменів. Горбистий сад також створюється без застосування живого матеріалу: скелі, пагорби, гори близького, середнього

і далекого плану, камені, що зображують морський берег; галька і пісок, як символ річки, формують складні пейзажі.

Японський сад також прикрашається антикварними предметами, кам'яними ліхтарями і вазами. Найбільш важливі аксесуари стилю: бамбукові огорожі (циновки і паркани), прохолодні водойми з переходом у вигляді окремих каменів або містків. Дуже рідко, тільки по необхідності, використовуються квіти, висаджуються у вигляді кольорових плям. Тут панують хвойні культури, сакури, східні види кленів, рододендрони, півники, півонії, злакові трави.

Для японського саду характерні:

- лаконічність і асиметрія пейзажу, мініатюризація природного ландшафту;
- ретельне опрацювання деталей: нічого зайвого або випадкового;
- непомітна краса, повна філософського і поетичного сенсу;
- символічність всіх елементів і деталей пейзажу – води, каменю, ліхтаря і т. п.

Не можна створити сад в цьому японському стилі без досягнення філософських поглядів японців. Тому варто обмежитися лише деталями цього великого стилю.

9.1 Чайний куточок

Куточок для чайної церемонії припадає до душі любителям пити чай по-японськи. До речі, для його пристрою підійде, наприклад, вузька смужка землі між будинком і огорожею. При влаштуванні такого саду головне знати міру. Досить обмежитися такими традиційними атрибутами, як солом'яні циновки (татамі), тканина з висловами, бонсай. Дуже важливо в цьому куточку дотримуватися черговості появи сезонних рослин, тобто кожен сезон має домінувати щось одне. Навесні – це може бути яскравоквітуча луїзанія, влітку – рододендрон, восени – клен дланевидний. Всі інші рослини, якщо, звичайно, вони помістяться в міні-саду, повинні скласти домінантний лише блідий фон.

Рослини для чайного куточка: айва японська, барбарис Тунберга, вишня піщана, верба пурпурова, клен Гіннала і дланевидний, ялівець китайський, півонія, рододендрон, сосна, спірея Бумальда, астильба, ірис, костриця, папороть, саза, седум, чебрець, хоста, хризантема.

Доглядаючи за чайним куточком необхідно виполювати бур'ян , поливати і підгодовувати рослини по мірі необхідності, на зимовий час необхідно прибирати циновки і бонсай в тепле приміщення.

9.2 Сад каменів

Японський сад каменів – уособлення японської філософії, де споглядаючи нерухомість, можна відчутти рух, а через недомовленість осягнути сенс. Сади каменів бідні рослинами і декоративними елементами, але їх наявність завжди добре продумана і осмислена.

Зазвичай сад каменів – це рівний майданчик, покритий піском, галькою, або гравієм. Творці японських садів «розмовляють з камінням», з'ясовуючи їх суть і призначення. Найдрібніші деталі, такі як тінь каменів або відображення у воді елементів саду, дуже важливі. Треба врахувати і час доби, коли сад відвідуватиметься –

спогляданню не повинні перешкоджати ні яскраве сонячне світло, ні нічна темрява.

Зазвичай в саду непарна кількість каменів. В основі розміщення лежить семикутник. Розташовують камені групами у кожній групі повинен бути основний елемент і підлеглі. Зазвичай камені, що стоять на піску або гравії, символізують острова в океані, але можливі найрізноманітніші асоціації, і в цьому суть японського саду – кожен спостерігач повинен зробити власні відкриття. Для японського саду краще стійкі камені.

В саду каменів роблять доріжки, адже милуватися ним прийнято з певних місць або слідує по задуманому маршруту. З кожної точки спостереження повинно бути видно рівну кількість каменів, деякі з них мають бути приховані за іншими, реалізуючи принцип «вабі-сабі» – прекрасне в недомовленому. Іноді доріжки спеціально роблять незручними для швидкої ходьби, щоб виділити місця, де треба зупинитися і подивитися навколо.

Розміщуючи малі архітектурні форми в японському саду каменів, необхідно враховувати не тільки їх відповідність стилю, але і доречність, і

доцільність. Наявність і розміщення ліхтарів дуже важлива, так як світлові акценти можуть сильно змінити картину саду і його сенс. Лавки повинні стояти там, звідки найкраще милуватися садом. Сходи символізують сходження на інший духовний рівень. Місток – не наче символ переходу.

Для створення саду каменів використовують невелику кількість рослин. Навіть краще їх повна відсутність, ніж невідповідний композиції підбір. Дуже часто в саду каменів використовують мох, а з дерев сосну або сливу.

9.3 Сухий струмок

Японські ландшафтні архітектори відкрили для європейців особливе мистецтво створення ілюзії моря, озера, струмки за допомогою піску, гравію, гальки, каменю. Лаконічність та простоту, за якими ховаються точний розрахунок, відчуття природного матеріалу. Цього важко навчитися, це не ремесло, а ціла філософія. Тим не менше щось з цих елементів японського стилю можна запозичити для свого саду.

Нерівність ділянки можна використовувати для створення сухого струмка. Сад – справа творча та «рухлива», тому навряд чи варто «намертво» скріплювати русло сухого струмка, використовуючи бетон. Природна укладання гальки, оформлення берегів «старими» валунами і видовими декоративними рослинами більш властиві японському стилю.

Він може починатися, наприклад, біля підніжжя рокарію, на схилі, впадати в штучний водойму або тікати в далечінь, за межі ділянки, «пірнувши» під огорожу.

Японський колорит сухого струмка посилять кам'яні ліхтарики – невід'ємний елемент кожного саду. Традиційно їх ставлять в певних композиційних точках у комбінації з камінням, кущами, деревами і ставками: біля підніжжя гори, на острові, на березі озера, біля входу, біля криниці і т. д. Ліхтарики освітлюють сад і служать архітектурним елементом, що контрастує з природою.

Рослини для сухого струмка: айва японська, барбарис Тунберга, вишня піщана, верба пурпурова і матсудана, клен Гіннала і дланевидний, ялівець китайський, лежачий і козацький, рододендрон, сосна, спірея Бумальда, астильба, верес, ірис карликовий, кортаделія, лагурус, міскантус, костриця, папороть, саза, седум, сетарія, чебрець, хоста.

Основними правилами догляду є: регулярне виконання бур'янів, полив і підготовка рослин, видалення відцвілих квітоносів, покриття рослин на зиму ялиновим гіллям.

10 САД У СТИЛІ МОДЕРН (АРТ-НУВО)

Модерн в садовому мистецтві дещо відрізняється від модерну в архітектурі. Таким садам властиві простота ліній, строгість планування (геометрична, але не симетрична), відсутність будь-яких прикрас. Сад трактується як відкрита кімната, що примикає до будинку. Модерністи вважали дім і сад «машиною для житла», тому для такого саду характерні плавальні басейни, тенісні корти. Причому спортивні споруди та майданчики розташовуються на відкритому, на видному місці, нерідко прямо біля будинку. Для цього стилю характерні прості, чіткі лінії огорож, найчастіше з чорного кованого металу. Виткі рослини розміщують на чорних решітках, трельяжі. Девіз садового модерну – «чим менше, тим краще», тому в такому саду практично немає скульптур, прикрас.

Строгі лінії будівлі у стилі модерн добре поєднуються з такими рослинами, як крупнолисті хости, загострені мечі ірисів, великі декоративні трави. Рослин в такому саду небагато, обов'язково присутній ефектний солітер як символ самотності. Кольори чисті і свіжі, деталі –

суворо контрастні. Для мощення використовують плити контрастних тонів, які укладають у вигляді геометричного малюнка. Для контейнерних рослин використовують посудину з бетону. Рідше застосовують теракотові горщики простих форм – квадратні або циліндричні кашпо. Меблі – класичний модерн строгих ліній, без прикрас, з дерева або сучасних матеріалів – пластика і алюмінію.

Камінь, метал і дерево, контрастуючи або гармонійно поєднуючись один з одним, є в модерні не тільки фоном, але й опорою для рослин

Для саду в стилі модерн характерні:

- геометричність, але не симетричність планування;
- прості, чіткі лінії огорож, малих архітектурних форм;
- мінімум рослин.

10.1 Іридарій

Статус квітки модерністів надав ірисам великий французький художник Клод Моне. Вишукані форми, буяння фарб, розмаїття видів і сортів вражають уяву. Пристрасні любителі цих рослин прагнуть створити іридарій – твором садового мистецтва. Справжній іридарій – це вишукані сорти і види ірисів в оточенні спеціально підібраних декоративних культур. Неодмінними елементами такого саду в стилі модерн є штучна водойма (навіть самого маленького розміру), невеликі валуни, кольорова галька і суворих обрисів садові меблі.

Іриси дуже добре вписуються в лінії квітників, додають особливий колорит штучним водоймам, вони вишукані і прекрасні як в пору цвітіння, так і після його закінчення.

Колекційний квітник – це не тільки демонстрація рослин, але і гра на нюансах форми і кольору. При посадці ірисів слід враховувати, що рослини з темними квітами краще виглядають на світлому фоні, для світлих краще темний фон. Двокольорові іриси не змішують в одній посадці, а садять на тлі одноколірних або хвойників, щоб уникнути строкатості.

Враховують також особливості видів та розмірів рослин, строки цвітіння. Так, для карликових сортів і видів досить розміщувати клубні на відстані 10-15 см, для середніх – 15-20 см, для високорослих відстань між рослинами повинна бути не менше 40 см.

Рослини для іридарія: дерен, тсуга, туя, арабіс, астильба, гвоздика-травянка,

гейхера, гравілат, запашний горошок, іридодиктиум, ірис, ксифіум, мак, меконопис, настурція, седум, тігрія, традесканція віргінська, фізостегія, флокс шилоподібний, хоста, ехінацея, роговик.

Основні правила догляду: прополення бур'янів, полив і підготовка рослин по мірі необхідності, регулярна стрижка рослин для підтримки форми, видалення відцвілих квітконосів і пожовклого листя, раз у 3-4 необхідно пересаджувати іриси.

11 САД В СТИЛІ МІНІМАЛІЗМ

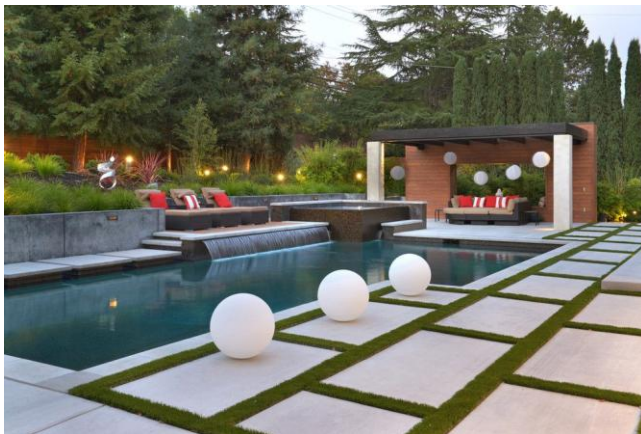
Садовий мінімалізм повністю повторює ідеї аналогічного стилю, який використовується в інтер'єрі. порівнювати мінімалізм з іншими стилістичними напрямками, то можна побачити в ньому деякі риси функціоналізму, конструктивізму і навіть японського саду: основними принципами мінімалізму є простір, простота і геометрія.

Мінімалізм в ландшафтному дизайні - ідеальний варіант для тих, хто втомився від яскравих фарб сільського саду або надмірної урочистості регулярного саду. Він прекрасно контактує з урбаністичною архітектурою, а тому особливо ефектно, поділовому виглядає в місті, у таунхаусів і котеджів. Зрештою, мінімалістичний сад не вимагає великих витрат ні на облаштування, ні на догляд. Важливе завдання мінімалізму - збереження, примноження простору. Це означає, переходи між зонами ділянки повинні бути символічними, малопомітними, а масивні паркани і інші «пожирачі» простору зовсім виключаються.

Характерними рисами саду в стилі мінімалізм є:

- підходить для ділянок будь-якого розміру, де обов'язково передбачається зонування;
- необхідні строгі форми, але це не означає, що в саду повинна панувати симетрія і регулярність.

- кольорова гама стримана, використовуються білий, чорний, кремовий, світло-теракотовий відтінки;

- використовувані матеріали можуть бути природного або штучного походження, а найважливішою вимогою стає використання тільки одного матеріалу для всіх будівель і деяких елементів саду;

- чітких вимог до рослин немає;
- в якості прикраси підійдуть великі валуни, виразні корчі, дзеркала, кулі з металу, незвичайні інсталяції;
- водойма правильної геометричної форми.

Для декоративного саду використовують абстрактні скульптури, кулі, дзеркала, стовбури бамбука, виразні корчі, незвичайні речі, наприклад,

абстрактна інсталяція з дроту. У мінімалізмі вітаються легкі садові меблі з алюмінію і пластика, альтанки у вигляді простого навісу або навісу з задньою стінкою, підвісні сидіння. В якості меблів використовують настили і бордюри. Повинно бути багато цегли та бетону, мощених великими плитами полів і великих валунів.

Для ландшафтного дизайну в стилі мінімалізму характерне застосування двох видів доріжок. Перший варіант – використання окремо розташованих плиток, відлитих з бетону. Другий варіант – застосування своєрідних містків, які підносяться над землею приблизно на 10-15 см. Складаються вони з пальового гвинтового фундаменту, обв'язки з бруса, зверху стелять терасну дошку. Садові доріжки роблять прямими, стиль диктує відмова від численних господарських будівель, а патіо, сходи і подіуми, навпаки, вітаються.

Сходи, це один з важливих елементів. Вони можуть поєднувати перепади рівнів. Головна умова – простота, для їх створення використовують довгі бетонні сходи, середньої довжини – півметра. Додати легкості мінімалізму можна за допомогою підключення світлодіодних стрічок.

Газон в мінімалізмі може бути відсутнім або бути без прикрас. Кількість клумб обмежена і обов'язково піднята. У вертикальному озелененні не використовують додаткові опори і обеліски. Озеленюють вже наявні елементи. Контейнери для рослин в дусі геометрії: кубічні або циліндричні, зі сталі або білої кераміки і краще, якщо однакової форми.

Для ландшафтного мінімалізму характерно не кількість рослин, а їх форма і правильна композиція. Клумби і квітники, зібрані з двох, максимум трьох видів рослин, будуть виглядати стильно. Вітається поєднання рослинних елементів з мохом і натуральними каменями. Ідеальним буде моносад з рослинами в одній колірній гамі.

Рослини для саду в стилі мінімалізм: сосна чорна або Вейтмутова, блакитна або срібляста ялина, колонновідний ялівець, туя, клен, каштан, колонновидная яблуня, плакуча береза, верба, спірея, форзиція, рододендрон, сніжноягодник, мохи, папороті, злаки, осоки, хости, роджерсія, кніффофія, язичник, канна, соняшник, гарбуз, актинідія та дівочий виноград, іриси, чорнобривці, молочай, настурція, герань, примула, манжетка, ромашки і почвопокровні рослини.

В саду, оформленому в мінімалістському стилі, практично немає господарських будівель. Він виконує виключно декоративну функцію, ідеальний для медитації, спокійного відпочинку, споглядання.

12 НІДЕРЛАНДСЬКИЙ САД

Маленькі, затишні Нідерланди подарувала світові чудовий зразок малого саду, дивлячись на який мимоволі згадуються картини старих майстрів. Цей сад – варіація на тему регулярного саду з типовими голландськими рисами. У нього досі зберігаються риси голландського бароко.

Сучасний нідерландський сад завжди невеликого розміру. Центральне місце в ньому займає доглянутий газон, обрамлений міксбордером з квітів, прекрасних квітучих і декоративно-листяних чагарників. Вздовж паркану – стриженений, невисокий, досить прозорий живопліт.

Дерев в такому саду не багато, одне-два, але добре, а нерідко і оригінально сформованою кроною; часто це плакучі екземпляри. У нідерландському саду високо цінують породи дерев і чагарників з декоративною, строкато забарвленим листям, красивою фактурою кори. Багато багаторічних, дуже доглянутих рослин. І звичайно ж навесні сад потопає в барвистих тюльпанах, вишуканих нарцисах, ароматних гіацинтах.

Крім того, нідерландський сад неможливо уявити без численних атрибутів сільського життя – тут і маленький вітрячок, і криниця, і садова тачка з квітами в горщиках. Садова скульптура найчастіше з пофарбованого дерева, кераміки – це численні забавні гноми, звірі і птахи, горщики з тюльпанами. Так в нідерландський мініатюрний сад

входить казка. Втім, в нідерландах з успіхом роблять вражаючі скульптури і рослини, причому не тільки за допомогою садових ножиць.

Для голандського саду характерні:

- геометричність планування, але будинок, як правило, в стороні від осі симетрії;
- переважання рослин над іншими елементами оформлення саду;
- невеликі розміри, затишок і комфорт.

Персонажі легенд і елементи сільського побуту на тлі ідеального газону, доглянутих кущів і яскравих квітників – це голландський сад. Але голландцям не чужа і практичність – навіть на 1- 2 сотках відводиться

куточок для овочевих грядок, які відгороджуються красивими шпалерами з витких рослин.

12.1 Зелені скульптури

Навіть вздовж маленької ділянки логічніше виростити живопліт, ніж встановлювати потужний, часом потворний паркан. Вибір декоративних культур для живоплоту величезний. Багато з рослин підходять і для створення зелених скульптур. Але перш ніж приступати до складного процесу формування такої скульптури або живоплоту, варто ознайомитися з мистецтвом **топіарі** (італ. *topiari*) – фігурно. стрижкою садових рослин.

Англійські і французькі садівники протягом століть вдосконалювали це мистецтво. За допомогою пилки, ножа і садових ножиць вони змінювали зовнішні обриси рослин, створюючи найхімерніші об'єкти – від геометричних фігур до кумедних фігурок тварин і навіть людей – так звані скульптури в стилі

персифляж (від франц. «насмійка»). Голландському саду часом надає індивідуальність всього одна кумедна фігурка гнома з тису.

Якщо ж ви купили в садовому центрі готову зелену скульптуру, це тільки підштовхне вас до вивчення топіарного мистецтва, так як з ростом рослин фігури змінюються і вимагають постійного коригування форми.

Найпопулярніші «матеріали» для фігурної стрижки – тис і самшит. Хоча вони погано переносять холодну зиму, важко відмовитися від «скульптури» саме з цих рослин, тому що вони швидко ростуть, легко стрижуться, вічнозелені, мають дрібні листочки.

Рослини для зелених скульптур: бирючина, клен, липа, самшит, тис, будра, жоржина, колеус, пеларгонія, перилла, піретрум золотистий, седум, традесканція,

Основні правила догляду: регулярний полив, підживлення через 2 тижні після посадки мінеральними добривами дуже швидко приховають дротяний каркас, при необхідності обрізка занадто виступаючих пагонів, прищипка верхівок стебел.

13 АМЕРИКАНСЬКИЙ КОЛОНІАЛЬНИЙ САД

Творцями колоніального стилю стали перші американські переселенці. Прибувши з тісної Європи, вони були вражені просторами американського континенту, його природою. У своїх нових володіннях вони воліли більше часу проводити на відкритому дощаній веранді в шезлонгу, плетеному кріслі, вдивляючись у далечінь нескінченних полів, дрімати, лежачи в гамаку, під покровом розлогих дерев. Вони ставили в саду, як було прийнято у них на батьківщині, великі дерев'яні горщики з рослинами, підстриженими у вигляді різних фігур. Але на відміну від панувавшого тоді в Європі регулярного стилю, вигадлива стрижка виконувалася недбало, наче навмання. Наліт недбалості у всьому саду – немов господарям лінь довести його до ідеалу – типовий для колоніального стилю.

Розмірений, як би з лінню, ритм життя колоністів диктував і вибір матеріалів для саду – це дерево і камінь. Багато сонця і білого кольору, навіть контейнери для рослин з теракоти тут фарбували в білий колір. Доріжки мостили або плитняком, або робили дощаті настили. Немошені доріжки мульчували подрібненою тріскою або корою.

Звичайно, в такому будинку багато відкритих веранд, в саду дерев'яні альтанки, перголи, повіті квітучими ліанами. Під великими деревами натягнуті гамаки, розставлено складні крісла з плетеними спинками. Через струмки перекинуті дерев'яні містки. Досить багато скульптур тварин, виконаних з дерева або каменю.

Для американського колоніального саду характерні:

- недбалість у плануванні, виконанні та догляді за садом.
- основні матеріали – дерево і камінь.
- переважання рослин-солітерів.

Згодом американський колоніальний стиль поширився і в Європі. Він цілком підходить і для замських будинків, де проживають тільки в літній період.

13.1 Сад з верандою

Ідеальний варіант для саду в колоніальному стилі – ділянка з видом на тікаючі вдалину поля і луки, з дерев'яним, обшитим побіленими дошками будинком на невеликому підвищенні з відкритою тесовою верандою. На такій ділянці немає потреби влаштовувати великі квітники, садити безліч дерев і чагарників. Адже замеський будинок призначений в основному для відпочинку в літні місяці.

Паркан з низького штахетника відкриває вам вид на поля, зарослі волошками, дзвіночками і ромашками або з похитующою на вітрі пшеницею, який настільки прекрасний, що не варто його закривати навіть розкішними жоржинами. На такій ділянці знайдеться місце і для вивезених на дачу цитрусових дерев, кущів

самшиту і мирту. В оформленні самого саду головну роль відіграють великі солітери.

Для саду з мінімумом рослин дуже важливо правильно підібрати солітерні рослини. Вони повинні мати гарну крону, ошатні листя з ранньої весни до пізньої осені. І бажано відразу ж садити великі екземпляри. Для цього вибирають зимовий час, щоб менше травмувати кореневу систему. Але готуються до посадки з осені: риють посадочні ями, заправляють добривами і прикривають плівкою або дошками до моменту посадки. Зимова посадка великих рослин занадто складна і трудомістка, тому її краще довірити фахівцям.

Рослини для саду з верандою: аронія, барбарис,

береза, язичник, вейгела, дейція, дуб, ялина, верба, кипарисовик горохоплідний, клен, кінський каштан, горобина, бузок, скумпія, сосна, туя, черемха, бузок, яблуня, чорнобривці, рицина, настурція, пенстемон, півонія, ріджерсія, сальвія, фіалка, ехінацея.

При догляді за таким садом необхідно поливати, прополювати та підгодовувати рослини, пристовбурні кола солітерів мульчувати роздробленою тріскою, регулярно обрізати вуса у плетюх рослин, не даючи їм розповзатися по всій ділянці, здійснювати стрижку газона раз в 2 тижні на висоту 8-10 см.

14 СІЛЬСЬКИЙ САД (КАНТРИ)

Це справжній сільський стиль з великою кількістю квітів всілякого забарвлення. Для нього характерні не вишукані форми квітів, а швидше скромні рослини – маргаритки, дзвіночки, нивяники, мальви, піретруми, ширми із запашного горошку, фарбинтеса (іпомеї), ехіноцистеса. Причому ростуть вони не на строгих клумбах – це справжні зарості з квітів.

Сільський сад добре гармонує з навколишньою природою, при цьому не так важливо, де він знаходиться – поблизу поля, гая, озера або навіть моря. Головне в ньому – простота форм і матеріалів. Якщо будинок побудований з дерева, то і малі садові форми повинні бути дерев'яними, з вираженою текстурою дерева. Для будинку з

цегли чи каменю більш характерні садові форми з такого ж матеріалу.

Альтанки, сараї, господарські споруди в такому саду завжди потопають у заростях бузини, плетистих троянд і запашного горошку, дівочого винограду та хмелю. У ганочка висаджені мальви, зграйки чорнобривців і космеї. Уздовж дерев'яної огорожі, нерідко у вигляді тину, висаджують жоржини, мальви, наперстянки, дельфініуми, соняшники.

Кращі місця в саду зайняті доглянутими овочевими грядками, на яких уживаються поруч овочі та «корисні» квіти – чорнобривці, календула, настурція. В сад на літо виносять домашні квіти, розміщуючи їх на дерев'яних лавках, підвішуючи на стару драбину, гілки яблунь.

Меблі для такого саду зазвичай саморобні – з чурбанов,

кістяків спіяного дерева, збиті з широких дощок. Контейнери для рослин використовують найпростіші – з глини, дощочок, вербового плетіння. В оформленні саду використовуються самі звичайні предмети – лійки, тачки, відра, старе колесо воза і т. п.

Для сільського саду характерні:

- природний стиль в оформленні квітників з пишно квітучих летників і багаторічників, не вимагають ретельного догляду;
- простота форм і матеріалів;
- поєднання користі і краси.

Сільський сад хороший тим, що не вимагає ретельного догляду. Тут поряд з рідкісними сортами декоративних культур сусідять окультурені бур'яни – червонолистий подорожник, ряболисті яглиця, а на газоні мирно живаються здичавілі маргаритки і золотисті кульбаби.

14.1 Полісадник

Класичний полісадник в сільському стилі – огорожена або штахетним тином частина ділянки з квітником під вікнами будинку, що виходять на вулицю. Зазвичай це смужка 1,5-2 м шириною. Вони гарні в сільських садах з будинками із колод і березовими гаями навколо.

Хоча полісадник – це частина саду перед будинком з боку вулиці, в ньому, як правило, не прагнуть демонструвати досягнення селекціонерів-квітників. Характерною рисою сільського полісадника є деяка недбалість, а точніше, вільність у розміщенні рослин. Навіть такі гіганти, як дельфініуми, тут не

підв'язують до опори, а дозволяють «розвалюватися» під час дощів. І сліпучо-жовті квітки рудбекії розсіченою сорту «Золотий м'яч» звисають на штахетник.

Рослини для полісадника: аронія, береза, бузина, липа, горобина, бузок, черемха, бузок, айстри, чорнобривці, гвоздика турецька, геленіум, жоржина, дельфініум, запашний горошок, календула, дзвіночок, лаватера, маргаритка, наперстянка, королиця, півонія, піретрум дівочий, соняшник, рудбекія, солідаго, яглиця, фарбинтес, флокс, хміль, ехіноцистес.

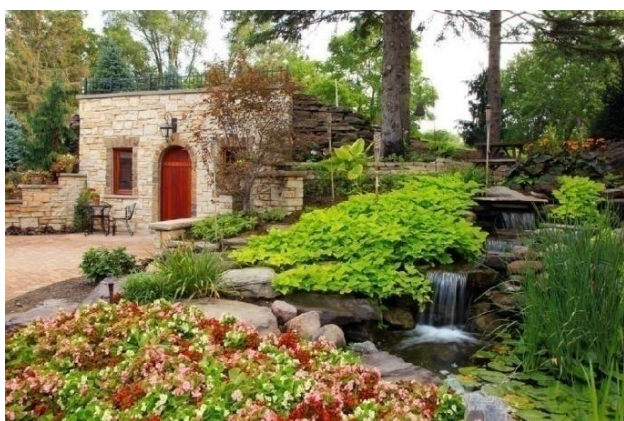
Основні правила догляду: регулярний полив, підживлення, розпушування ґрунту, для кращого цвітіння обов'язково вирізають відцвілі суцвіття рослин, високорослі рослини підв'язують до опор, після вирізки відцвілих квітконосів порожнисті стебла замазують садовим варом або надягають на них поліетиленові ковпачки, щоб запобігти загнивання при попаданні вологи, при настанні заморозків викопують ємо бульби рослин, що бояться морозів, просушують і прибирають на зберігання в прохолодний підвал.

15 САД В ПРИРОДНОМУ СТИЛІ (НАТУРГАРДЕН)

У Німеччині цей сад називають еко-сад, в Англії – натургарден. Натургарден – це не просто стиль саду, це філософія життя, що дає можливість домагатися бажаного результату, не чинячи насильства над природою. Основний принцип стилю – делікатне ставлення до ландшафту. Кращі садиби облаштовувалися саме за цим принципом: сад служив природним продовженням найближчого лісу, і між ними важко було знайти межу. У такому саду добре поєднуються різні за характером і змістом куточки, що важливо як для малих, так і для великих територій.

Запозичивши багато що у російської садибного стилю, сад в стилі натургарден може включати в себе і по-східному пишні квітники, і альпійські гірки, і японські мотиви. Головне, щоб, гармонійно поєднуючись один з одним, вони вписувалися в навколишній пейзаж. Почуття міри, смак – ось що потрібно для створення такого саду.

При створенні еко-саду необхідно, щоб будівля була лаконічною, а саме з дерева або з каменю. Якщо ж фасад цегляний або обшитий сайдингом, то його прикривають за допомогою вертикального озеленення. Такий прийом, по-перше, відволіче увагу від «ненатуральності» стін, а, по-друге, з'єднає житло і сад в загальну стилістику. Якщо потрібно створити терасу, рекомендується вдатися до підпірної стіни сухої кладки. Шви між каменями можна засипати ґрунтом і засіяти травою. У поєднанні з плющем, диким виноградом, очитками, чебрецем такі споруди не будуть чужорідними. Тип ґрунту, проаналізований рельєф і рослинність, властиву даній місцевості. обов'язково необхідно враховувати, підбираючи дерева, чагарники, трави.

Важливе правило еко-дизайну в саду – мінімальна (в ідеалі – зведене до нуля) кількість парканів та огорож. Зонування ділянки має бути плавним, малопомітним. Мають бути відокремлені зони один від одного високим деревом, парною кущів, природним пагорбом. Не повинно бути прямих ліній, що невластиві живій природі.

При створенні живої огорожі в еко-садах використовують кущі різної висоти і фактури. Можна підбирати культури, квітучі в один час, що будуть створювати

приголомшливий, хоча і короткочасний ефект, або ж квітучі в різну пору. Газон використовується мавританський, у вигляді строкатої галявини.

Дуже бажано в таких садах зберегти рослинність, властиву ділянці, додаючи в наявний трав'яний покрив насіння конюшини, осоки, проса, перистощетинника, лисохвосту лучного. Такий

спосіб озеленення еко-ділянки – найоптимальніший. Не потрібно нехтувати багаторічними злаками: на відміну від лугових і польових квітів, декоративні злаки не втрачають привабливості і восени, і навіть взимку. Польові квіти можна і потрібно комбінувати з цибулинними, простими, неселекційними. Але рости вони повинні природними смугами або острівцями, а не куртинами або рабатками. Якщо на ділянці багато каменів, «обіграйте» їх, посіявши гірські квіти і трави: так ви додасте саду цілком натуральний, але в той же час трохи незвичайний, альпійський ореол.

Для саду в природному стилі характерні:

- пейзажна планування, зберігає природний ландшафт;
- широке використання дикорослих рослин;
- нарочито грубуваті малі архітектурні форми.

Стиль натургарден не терпить химерності і перевантаженості деталями, він універсальний і пластичний. Що може бути органічніше зони відпочинку з грилем-барбекю і нарочито грубуватими садовими меблями або ошатного міксбордера в палісаднику? Цей стиль просто ідеально підходить для невеликої ділянки, на якому повинні бути представлені функціональні зони в максимально повному наборі і при цьому немає можливості візуально ізолювати їх один від одного. Та й для великих територій він хороший, бо допомагає краще розкрити та оцінити красу місцевої природи.

Рослини для натургардена: маки, волошки, нагідки, іван-чай,

дзвіночки, ромашки, льон, барвінок, лаванда, лучна, тонконіг, костриця, райграс, житник, ячмінь гривастий, кмин, кріп, фенхель, дика конвалія, аборигенні іриси, лилейники, бузок, ірга, калина, жасмин, кизильник, бузина.

При створенні еко-саду

не потрібно дотримуватися строгих правил планування, замість них повинні бути інтуїція, чуття до підказок матінки-природи.

15.1 Висячий сад

Невелика ділянка, затиснута високими кам'яними парканами, складеними з вапняку, з великим будинком, обробленим сірим та грубо обробленим каменем, дає не надто багато простору для фантазії. Тим не менш і на такій ділянці можна знайти оригінальне рішення, наприклад влаштувати висячий сад з седумів. Розмістимо його на пологішому даху гаража, що примикає до будинку. А сам сад оформити в стилі натургарден з мінімальним набором рослин, які виносять тінь або півтінь.

З допомогою седумів і молодив на даху можна створити ефектну картину, якій ви будете милуватися не тільки з вікон власного будинку, але і з боку ділянки. Перевага седумів в тому, що, навіть постраждавши в сувору зиму, вони швидко відновлюються і не вимагають особливого догляду, стійко переносячи як посуху, так і дощове літо. Вони

хороші не тільки своїм цвітінням, але і різноманітними відтінками забарвлення соковитого листя. Перевагу слід віддати таким видам, як седум їдкий, білий, помилковий і лідійський. З молодив краще вибрати рослини, що швидко розмножуються і найбільш невибагливі сорти.

Але висячий сад на даху гаража – це всього лише один штрих у створенні саду в стилі натургарден. Подібний сад можна розмістити на пологіму даху альтанки. А південну сторону самого гаража варто облагородити сухою кладкою вапняку, посадивши між щілинами такі рослини, як аліссум скельний, полин, іберис вічнозелений, гвоздика-травянка, материнка, чебрець.

Рослини для висячого саду: аліссум скельний, гвоздика-травянка, материнка, іберис вічнозелений, молодило, полин, седум, чебрець, деревій.

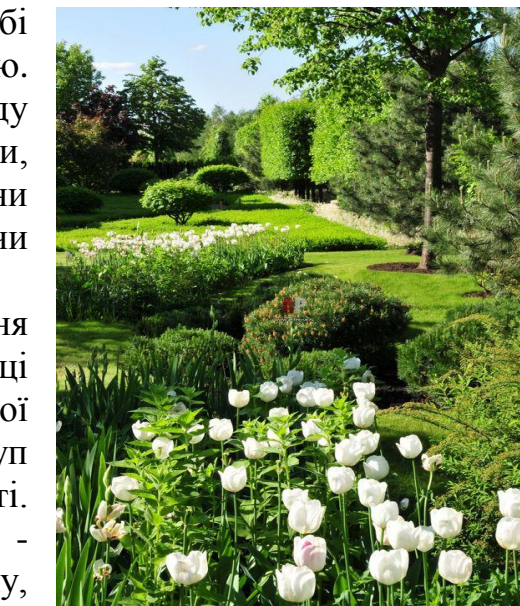
Основні правила догляду: потрібно стежити за бур'янами, своєчасно видаляючи їх, поливаємо рослини на даху тільки в разі тривалої посухи, при необхідності рано навесні підсаджувати рослини на місце вимерзли.

16 РОМАНТИЧНИЙ САД

Мабуть, найбільш еkleктичний з сучасних садів – романтичний сад. Втім, романтичний стиль в садово-парковому мистецтві виник ще в кінці XVIII ст., химерно поєднуючи у собі елементи регулярного пейзажного стилю. Одним з головних атрибутів такого саду стали затишні куточки з гротами, ротондами і руїнами. Причому руїни переважно створювалися штучно, імітуючи руїни античних або готичних будівель.

Неодмінна умова створення романтичного саду – наявність на ділянці дорослих, характерних для даної кліматичної зони, дерев і пишних груп чагарників на природному ландшафті. Великі дерева – липи, берези, дуби – примикають до житлового будинку, увитому ліанами. Для південної сторони це можуть бути плетисті троянди, клематиси. З східної і західної сторони розміщують більш витривалі ліани – дівочий виноград і амурський виноград, жимолость-каприфоль.

В бурхливих заростях саду криються підсобні приміщення, романтичні куточки зі старими скульптурами, зручні лавки і справжні ротонди.

Перед фасадом, як правило, розбивають квітник в регулярному стилі з яскравими рослинами, що квітнуть з ранньої весни до пізньої осені. Правда, практичні англійці замінили літники в такому квітнику на багаторічники і квітучі чагарники. Від французького стилю в парадній частині саду залишилися

правильної форми клумби, партерний газон зі скульптурами або вазонами з однолітниками.

У романтичному саду віддають перевагу різним відтінків зеленого кольору. У ньому поєднують посадки темно-зелених лип і сріблястого лоха, сізо-блакитних ялин і краснолистных кленів. А ось троянди тут не яскравих, а пастельних тонів. Їх багато, вони на решітках і на високих штамбах, в розлогих кущах і сланких килимах. Газони тут не косять до середини літа, тому що вони буквально нашпиговані цибулинними рослинами. Та й косять їх не низько, іноді вистригають різноманітні

фігури. До водойм та струмків газон підступає впритул, та й самі доріжки найчастіше з низько стриженого газону або гравійної відсипання.

Для романтичного саду характерними ознаками є:

- пейзажна планування з створенням затишних куточків.
- використання ліан, плакучих форм рослин.
- руїни, ротонди, таємничі альтанки.

Сад в романтичному стилі – це завжди загадка. Ніколи не знаєш, куди приведе звивиста стежка – до таємничих руїн, пристінному фонтанчику, лавочці химерної форми, перголам, повиті ліанами, пишним заростях квітучих чагарників.

16.1 Ілюзія таємниці

Цей сад можна ще назвати «Царство троянд». Він дивно романтичний і нескладний у догляді. Сучасні власники ділянок, прагнучи облагородити свою ділянку, якось забули про існування досить великої групи морозостійких троянд – паркових, так званих шипшин, що не потребують ні укриття, ні особливих турбот. Але саме вони надають саду в романтичному стилі особливу чарівність.

Від вітрів цей сад вкриває двоярусний живопліт з дещо похмурої ялини звичайної та бузку, що радує око в пору цвітіння.

У дальньому кутку саду, розміщують таємничі руїни до яких

веде звивиста доріжка, обсаджена трояндою зморшкуватою. А також в такому саду можна спостерігати невелику водойму з білосніжними німфеями, під покровом плакучої верби на високому штамбі, варто розмістити затишну лаву.

Рослини для романтичного саду: аристолохія, береза, вейгела, дівочий виноград, дейція, древогубець, виноград амурський, виноградовик, жимолость-каприфоль, верба, ялина, карагана на штамбі, клематис, клен, липа, троянди, горобина, бузок, скумпія, форзиція, крокус, мускарі, нарцис, німфея, сцилла, тюльпани.

Основні править догляду: необхідно регулярно поливати, підгодовувати рослини, рихлити ґрунт і виполювати бур'яни, газон з злаків стрижуть раз в 10 днів на висоті 8 см після відцвітання мілкоцибуляних рослин, восени необхідно знімати з опор плетисті троянди та укладати їх на ялиновий лапник і вкриваємо ялиновим гіллям зверху, навесні розкривають троянди, обрізають пошкоджені пагони.

17 СТИЛЬ ХАЙ-ТЕК

Прийнято вважати, що хай-тек – одне з найбільш молодих і прогресивних напрямків. Насправді стиль передових технологій зародився у 60-х роках минулого століття. У період, коли людство зробило перший політ у космос. Настільки глобальна подія торкнулася всіх аспектів життя і, звичайно, відбилася на архітектурі. Ранній хай-тек так багато перейняв у модернізму, що вважається його акордом.

Цей стиль характеризується простим і гармонійним видом, функціональністю, оригінальністю, мінімалізмом форм і розкіш суті, стриманість і експресія, строгість і динаміка та легкістю і зручністю в загальному догляді. Під оформлення в даному стилі підходять ділянки найрізноманітнішої форми: як великі прямокутні, так і маленькі вузькі. Складність початкового рельєфу не є перешкодою для майбутнього оформлення даного стилю.

Сад у стилі хай-тек виглядає екстравагантно, а також завдяки відполірованим матеріалам і ясним, лаконічним лініям, прямим кутам, чіткості, кубізму, великої кількості вільного простору, розміреності, створеними прямими доріжками і ступенями, рівними майданчиками і такими ж газонами; інженерними комунікаціями, підкреслені фарбою або винесені на передній план для створення більш урбаністичної картини. Він стане вдалим продовженням для будинку в будь-якому з сучасних стилів, таких як: техно, мінімалізм або лофт. А ще чудово впишеться в концепцію «розумного будинку».

Територія саду хай-тек не ділиться на локальні, розділені масивними огорожами зони. Весь сад виглядає єдиним, самодостатнім комплексом, відкритою і комфортною студією під небом.

Для цього стилю характерна велика кількість нововведень як у виборі матеріалів, так і архітектурних рішень. З матеріалів використовують: анодована і нікельована сталь, хром і алюміній, відполірований бетон, а якщо камінь, то або штучний або природний, але відшліфований до блиску. З умовою ретельної обробки застосовують кераміку і деревину: перша має бути глянцевою, друга володіти вираженою текстурою і пройти лессировку. Ще використовують пластик, полікарбонат, вінілову плитку, акриловий камінь, ультраанові промислові матеріали.

Доріжки і майданчики, алеї в такому саду мають бути ідеально рівні, але необов'язково прямі: допускаються і зигзаги, і доріжки-кіля. Виразність і рівність, створюють точний, ритмічний візерунок, – ось що

вимагається від пішохідних стежок і автомобільних проїздів. Матеріал мощення це гладка бетонна плитка, деревно-полімерний композит, а також в комбінації з бетоном або керамогранітом, акуратна відсипання гравієм.

Майданчики в основному покривають бетоном, вставляючи в нього окремі, великі плити металу або текстурованого дерева. А спортивну зону покривають якісної синтетичною травою, гумою або поліуретаном.

Паркани та огорожі в середині ділянки вони допустимі тоді, коли садиба велика і деякі зони треба віддалити, завуалювати. Огорожі зводять з труб, сітчастих секцій, профнастилу і полікарбонатних листів, з терасної дошки, розташованої горизонтально з просвітами, з габіонів з оригінальним наповнювачем. Всередині ділянки функцію огорож можуть виконувати щільні, рівно підстрижені кущі і карликові дерева. Взагалі, живоплоти – досить характерна деталь саду в стилі хай-тек.

Стиль хай-тек в ландшафтному дизайні характеризується такими рисами:

- підходить для території будь-якого розміру і конфігурації;
- лаконічність;
- відсутність великого числа елементів;
- мінімальна застосування рослинності;
- центральне місце в композиції належить одному або декільком декоративних елементів (альтанка, садові меблі, ліхтарі і т.д.), але акцентів повинно бути небагато.
- оформлення території в єдиній кольоровій гамі.
- застосування скла і металу для будівництва альтанки, ширми, мощення доріжок.

незвичайних композицій відмінно підходять такі чагарники: пузиреплодник, козацький ялівець, спірея ніжноягідник, дерен білий.

Водойми в такому стилі повинні мати оригінальні форми і обрамлятися бетоном або навіть металом.

Цікаві технічні та ландшафтні задумки можна використовувати при створенні освітлювальної системи території. Вони виражені у незвичайних формах ліхтарів, в акцентуванні і виділення найбільш цікавих частин ландшафту. Меблі можуть бути з будь-якого матеріалу: металеві, пластикові, алюмінієві, дерев'яні, бетонні та зі сталі.

Декором в такому саді можуть бути футуристичні, авангардні фігури з металу, скла, природного або штучного каменю.

Камінь в хай-теці займає особливе місце, виступаючи і будівельним матеріалом, і декоративним аксесуаром. Правильні, відшліфовані до блиску кулі, колонки і тумби грають ту ж роль, що рожеві куці і мармурові купідони в традиційному саду.

Другий за популярністю елемент декору для ділянки в стилі хай-тек – дзеркальний пластик. Вставки з дзеркал монтують в стіни, садові меблі, огорожі, у скульптурні композиції; вони мерехтять в клумбах і на альпійських гірках. Оснастивши підсвічуванням, дзеркала використовують для зонування ділянки, для надання йому більшої, візуальної перспективи.

В саду хай-тек, де майданчиків більше, ніж зелені, рослини в підлеглому положенні.

Клумбу відправляють у модуль з каменю, бетону або пластмаси. Квітник складеться з контейнерів з набором монохромних сукулентів або хост. На місці рабатов – смуги з ковили, елимуса, осок. А дерева часто виглядають, як інженерні конструкції в яких чітко окреслена крона та різьблені листя.

Рослини для саду в стилі хай-тек: клен, декоративні туї та яблуні, граби, кипариси, агави, папороті, самшит, барбарис, плакуча верба, калина, роджерсія, рицина, рододендрон, котовник, жоржини, язичник, лілейники, карликові соняшники, бадан, гортензія, плющ, актинідія, дівочий виноград, томати, гарбуз, червона квасоля, кукурудзау, артишок, савойська капуста.

Характерні прийоми, завдяки яким сад в стилі хай-тек набуває ще більшої технологічності і, разом з тим колорит – це рослини в контейнерах: в бетонних, пластикових ємностях прямокутної, овальної або круглої форми висаджують навіть дерева, в них же формують топіар. А також використовують вертикальне озеленення, де по опорах пускають не тільки широко поширені в'юнкі рослини, але і городні культури. Овочі на клумбах теж не рідкість. Крім цього, в саду, де втілюється хай-тек, створюють «монументи» з щільних, дотичних кронами чагарників.

18 ГРАВІЙНИЙ САД

Гравійний сад, як ніякий інший, відповідає вимогам часу. У ньому гармонійно поєднується декоративність рослин протягом тривалого часу з легкістю догляду. Масштабне гравійне покриття ґрунту робить сад особливо охайним, створює прекрасний фон для композицій рослин і не дає бур'янам зіпсувати цю пишність. Зараз це вже сформований самостійний стиль ландшафтного дизайну, який не тільки цікавий, оригінальний і ефективний сам по собі, але і є невичерпним джерелом для пошуку нових варіацій. Такий сад завжди виглядає акуратно і стильно. В основі гравійного саду лежать традиції природних і кам'янистих садів.

Основна ідея організації гравійного саду – максимально ефектно представити рослини на близькому до природного нейтральному фоні, який створюється масштабними за площею засипками з гравію. При цьому ставка робиться на невибагливі рослини, спроможні самостійно і практично без втручання швидко розвиватися і пишно цвісти, відновлюватися самосівом і зберігати при цьому охайність в композиції.

На відміну від класичного рокарія у гравійному саду камінь не є самодостатнім, він тільки створює вирашаний фон для рослин і є матеріалом, що формує певний тип середовища їх проживання.

Так само є відмінності і від альпінарію, де основною ідеєю є культивування рослин, що ростуть у природі в альпійському поясі гір і у високогірних районах. Як правило, це витончені, з повільним зростанням, часто рідкісні і примхливі в культурі рослини, які потребують суворо визначених умов.

Гравійний сад немає нічого спільного і з сухим пейзажем в японській традиції, який створюється для милування красою самого каменю, в тому числі і гравію, але виконує в такому саду зовсім інші завдання. Тут гравій виступає в образі води, а великі камені і рослини лише допомагають йому виразити образ живого або пересохлого водного потоку.

В основу ідеї флористичного наповнення гравійного саду лягли образи пишно ростущих прерій, буйних степів і виразних кам'янистих

осипів. Основна вимога для вирощування більшості рослин гравійного саду – відкрита, добре освітлена сонцем ділянка.

Рослини для гравійних садів підбираються з акцентом на невибагливість, швидкість розростання, простоту форми, витонченість і граціозність ліній.

Фаворитами в гравійних садах стають рослини з дрібними, але численними квітками, з вузькими, вигнутими або жорсткими колючими листям і пагонами. А такі особливості рослин, як шипи і колючки, ефектні насінневі коробочки, опушене листя, набувають самостійне декоративне значення.

Гравійний сад – це, перш за все, своєрідна сцена для багаторічних трав'янистих рослин. Однак структурну основу гравійного саду складають дерева і чагарники, тому такий сад цікавий навіть взимку, коли його гравійне покриття і більшість трав'янистих рослин килимового типу приховані під снігом.

Підбирати дерева бажано з витонченою кроною, на високому штампі, з дрібними або вузькими листям. Їх не повинно бути занадто багато, інакше сад буде значно затінений. Їх малу кількість заповнюється яскравим образом – пірамідальною або плакучою формою крони, фактурної або кольоровий корою, ажурними, витонченими, незвично забарвленим листям, красивим цвітінням або ефектними плодами.

У гравійних садах камінь використовується дуже широко, але, насамперед, в сипучих фракціях – гравій, галька, рідше щебінь і дресва. Однак великі брили і валуни окремо або в групах можуть бути присутніми в загальній композиції, направляючи і фіксуючи погляд, організовуючи простір і створюючи певний настрій.

Рослини для гравійного саду: лілії, клематиси, деревій звичайний, хости, папороті, ірис, полин, чистець, лаванда, тюльпани, карликова туя, ялівець, плакуча верба, барбарис, кизильник, японська спірея, маки, крокуси, альпійські едельвейси, гвоздика, примули, фіалки, вічнозелений овес, ковила тонколиста, молочай.

Дуже красиво в гравійному саду виглядають натуральні дерев'яні настили, які можуть служити не тільки декоративним елементом, але й виконувати практичну функцію. З них можна зробити стежку, що проходить через композицію. Ще на таких помостах непогано було б облаштувати невеликі зони відпочинку. Як декоративні елементи саду можна використовувати: садові світильники (наприклад, кам'яні ліхтарі), крупний гравій і валуни, невеликі водойми, цікаві садові скульптури.

ПІСЛЯМОВА

Історія садово-паркового мистецтва найтіснішим чином пов'язана з іншими мистецтвами – насамперед із поезією та пейзажним живописом. Іноді «садові ідеї» з'являються за межами садівництва: в поезії і живописі, а також у філософії, фізиці і навіть у політиці.

З іншого боку, істотну важливість представляє те, як «читає» сад його відвідувач, що він бачить в саду. Тому чисто формальний поділ стилів в садівництві у відриві від загального розвитку культури на «регулярних» і «нерегулярні», або «пейзажні», не витримує ніякої критики. В садовому мистецтві необхідно в основному розрізняти ті ж стилі, що і в загальному розвитку мистецтв, – стилі, пов'язані з пануючими ідеями і «панівної семантикою» епохи. У межах цих панівних естетичних ідей сади то висуваються на перший план, то відступають на другий. Тим не менш сади реагують на всі зміни смаків і настроїв суспільства і самі їх певною мірою організують.

Всі стилі в своїй основі мають регулярне або вільне планування. Звичайно, на невеликому просторі практично неможливо вибудувати сад в класичному стилі. Тому модні сьогодні тенденції будуються саме на еkleктиці.

Еkleктичність сучасного саду не відмінє певних правил, яких потрібно дотримуватися. Сучасний ритм життя диктує свої умови – зниження витрат часу і коштів на підтримку саду в хорошому стані. Важливо враховувати й те, що сад не виростає відразу, щоб він придбав закінчені риси, потрібно не рік і не два. Тільки коли дерева підростуть, чагарники придбають необхідну форму, а почвопокровні в рокарії або альпінарії затягнуть порожнечі, можна буде судити про те, чи став він садом вашої мрії.

Сад – це передусім своєрідна форма синтезу різних мистецтв, найтіснішим чином пов'язаної з існуючими великими стилями і розвивається паралельно з розвитком філософії, літератури (особливо поезії), естетичними формами побуту, з живописом, архітектурою, музикою. Естетичне сприйняття саду весь час коригується тим, що в ту чи іншу епоху вважається гарним, екзотичним (багато рослини і квіти, які вважалися дорогими і екзотичними, давно перестали бути такими).

Сад як культурний феномен особливо тісно пов'язаний зі своєю епохою. Потреба в садах і особливо парках зараз як ніколи раніше виключно велика. Це питання здоров'я фізичного і морального. Сади і парки являють собою з'єднання людської волі і волі природи. У наш час люди потребують вільної природи набагато більше, ніж штучно організованої. Тому, парки повинні бути різноманітні – за загальним своїм характером і за мінливими куточках паркуз використанням будь-яких стилів.

СЛОВНИК ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ І ТЕРМІНІВ

Альпійська гірка – ландшафтне споруда, що поєднує кам'янисті ділянки з рослинністю.

Альпінарій – кам'янистий сад, що імітує гірський ландшафт з характерною для нього флорою - низькорослими альпійськими рослинами.

Альтанка – садова споруда різної форми, конструкції і матеріалу. Альтанка може бути відкритою або заклошеною, частково з глухими стінами і т. п. Часто обсажується по периметру зовні кучерявими рослинами.

Арабеска – складний орнамент з геометричних візерунків (завитків, кіл, ліній), виконаний найчастіше на тлі газону з рослин або інертних матеріалів.

Арборетум – спеціально виділене місце в саду або парку, де висаджувалися екзотичні дерева, культивовані для ботанічних і наукових цілей.

Аркада – ряд однакових арок, що спираються на стовпи або колони. Застосовується зазвичай при влаштуванні відкритих галерей. В ландшафтному мистецтві тонкі конструкції аркади, оповитою зеленню іноді називалися «берсо».

Багатолітники – трав'янисті рослини, які розвивають в перший рік вегетативні органи (роzetки), а в наступні – цвітучі й плодоносні; поділяються на групи: кореневі, клубнекореневі, луковичні, з утолщеним коренем.

Балюстрада – наскрізне огороження терас, сходів, підпірних стінок, що складається з балясин, часто оформлене квітковими вазами, скульптурою.

Берсі, біндаж – склепінчаста алея, утворена за допомогою напівкруглих в'язаних каркасів, на яких замикаються крони дерев (липа, граб). Найбільшого поширення з регулярною стилістикою в даний час отримали малі сади: іспано–мавританський, італійський, французький.

Бордюри – вузька декоративна смужка з одного або двох рядів низьких квітучих чагарників або квіткових культур для обрамлення клумб, рабаток або доріжок, виділення малюнка в квітниках і партерах.

Боскет – частина парку або невеликий садок, засаджений головним чином чагарниками, серед яких ростуть подекуди поодинокі або групами дерева;

Буленгрін – регулярна ділянка в парку, яка є різновидом партеру, дещо понижена відносно рівня доріжки, що його оточує. Центральна частина буленгрину, а також його схили, оздоблюються газоном.

Вазони – різноманітні за формою і аповненням вази для розміщення рослин та декоративних композицій.

Веранда –крита тераса, яка прилягає до будівлі або окремо стоїть. Може бути заклошена, оформлеа вертикальним озелененням, ампельними рослинами в підвішених ємностях і т. п.

Вертикальне озеленення – вид озеленення з використанням ліан або стрижених дерев для оформлення фасадів, парканів, створення зелених стін для розмежування ділянок саду.

Вертюгаден – невеликий простір, розташований на партері з підвищенням площини підстави у вигляді невеликих терас.

Висячий сад – сад, розташований на даху, галереї, спеціальних кам'яних опорах з штучно насипаним ґрунтом або переносними контейнерами.

Газон – це площа, яка покрита злаковою трав'яною рослинністю, іноді з домішками широколистяних трав.

Галерея – довге і вузьке приміщення, що з'єднує окремі частини споруди; довгий світлий коридор.

Жива огорожа – посадки з формованих або вільно ростущих дерев або чагарників (або їх поєднання) для отримання зімкнутих непроникних насаджень у вигляді зеленої стіни. Вони бувають одно-, дво-, трирядні і мають різну висоту.

Живоплоти – різновид лінійних насаджень, що являють собою густі одно-, дво- та багаторядні лінійні насадження кущів або дерев, що застосовуються для огорожування окремих ділянок, майданчиків та вулиць.

Кабінет – овальний або прямокутний простір всередині боскета, оточений щільною стриженою зеленню, декороване малими архітектурними формами.

Каскад – багатоступінчаста споруда з каменю або бетону для неспадання струменів води з послідовного ряду дрібних терас.

Кашпо – декоративний зовнішній контейнер для квітів. Підвісне кашпо називається амплі. Підвісними контейнерами, розташованими часто на кронштейнах, прикрашають балкони, тераси, веранди, входи в будинок, портали, альтанки і т. д.

Килимові рослини – низькорослі (2–10 см), звичайно ті, що стелються, трав'яні рослини з красиво пофарбованим листям або рясно квітучі, також можуть бути більш високими, але добре піддаються стрижці. Використовують для створення узорчастих партерів, клумб, рабатов, квітників, схожих малюнком на килим.

Контейнери – декоративні елементи різної форми для висадки в них рослин або розміщення декоративних культур в індивідуальних горщиках.

Лабіринт – ландшафтна композиція в парку йди саду, призначена для прогулянок. Лабіринт – складна орнаментальна композиція з доріжок і стін.

Ландшафт – природний територіальний комплекс, у межах якого природні і штучні компоненти знаходяться у взаємодії та пристосовані одна до одної.

Малі архітектурні форми – штучні елементи садово - паркового мистецтва: бесідки, ротонди, перголи, трельяжі, лавки, арки, скульптури з рослин і т. п.

Масив – суцільні садіння квіткових або деревних рослин одного виду і однорідних по висоті, густоті; часто в одній колірній гамі.

Міксбордер – квітник неправильної форми з розміщенням декоративних культур в пейзажному стилі з підбором рослин для безперервного декоративного ефекту.

Модульні квітники – квіткові композиції, що складаються з елементів геометрично правильної конфігурації.

Моносад – сад спеціального призначення для демонстрації рослин одного роду або в одній колірній гамі.

Настінний сад – декоративна споруда з складених каменів у вигляді укосів, підпірних стінок. Між камінням в тріщини забивається рослинна земля і висаджуються декоративні трав'янисті рослини.

Огорожа – вертикальна споруда по периметру якої-небудь ділянки. Матеріал, конструкція і архітектура огорожі можуть бути найрізноманітнішими. Існують також живоплоти, які складаються з щільно посаджених куців і часто геометрично підстрижених.

Партер – парадна частина регулярного парку у вигляді відкритої геометрично побудованої композиції з газону і низьких рослин в горизонтальній площині.

Патіо – невеликий, відкритий піднятий майданчик з мощенням, часто включаючи такі елементи, як фонтан, декоративний басейн, контейнери з рослинами і т. п.

Пергола – споруда з дерев'яного або металевого каркаса, з плоскою або ступінчастою поверхнею для ліан.

Рабатка – квітник у вигляді вузької довгої смуги, що розміщується вздовж алей, доріжок; влаштовується багаторядовою посадкою одного або декількох видів квіткових культур.

Розарій – декоративна ділянка для вирощування та експонування різних видів і сортів троянд.

Рокарій – споруда у вигляді ділянки саду, де декоративні рослини поєднуються з камінням.

Ротонда – відкритий садовий павільйон.

Скульптура – невід'ємний атрибут італійського саду. Скульптурне оформлення фонтанів, гrotів, квітників, алей надає італійським садам сильне емоційне звучання. Дерева і чагарники в італійському малому саду повинні бути підстрижені у формі куба, кулі.

Солітер – одиночні, як правило, великі, що володіють гарною формою, оригінальними листям або пишним цвітінням рослини, що висаджуються на тлі газону, стіни, далекому тлі темних дерев.

Тераса – горизонтальний або злегка похилий майданчик, утворюючий уступ на схилі природного або штучного походження.

Трельяж – легка ґратчаста вертикальна стінка з металевих стрижнів, бетонних елементів або дерев'яних рейок.

Шпалера – ряд густо посаджених низькорослих дерев або чагарників, стрижених в стінку або на опорах у вигляді решітки або натягнутою в кілька рядів дроту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белочкина Ю.В. Ландшафтный дизайн / Ю.В. Белочкина. – Харьков: Фолио 2006. – 316 с.
2. Білоус В.І. Садово–паркове мистецтво: Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів / В.І Білоус. – Київ, 2001. – 299 с.
3. Ванпин Удавэй Архитектурно–ландшафтное проектирование. Садово–парковые сооружения / Ванпин Удавэй. – Ассоциация строительных вузов (АСВ), 2017. – 172 с.
4. Гостев В.Ф. Проектирование садов и парков / В.Ф. Гостев, Н.Н.Юскевич. – М.: Стройиздат, 1991. – 340 с.
5. Канева Л.И. Проектирование садов и парков / Л.И. Канева. – М.: Сигма, 2008. – 183 с.
6. Клуверт Эренфрид Садово–парковое искусство от античности до наших дней / Клуверт Эренфрид. – М.: Артродник, 2008.
7. Коломієць С.А. Ландшафтна композиція парків / С.А. Коломієць. – К.: Прогрес, 2006. – 83 с.
8. Крижановська Н.Я. Рослинні угруповання як засіб формування об'єктів ландшафтного дизайну / Н.Я. Крижановська. – Харків: ХНАМГ, 2007. – 88 с.
9. Курбатов В.Я. Всеобщая история ландшафтного искусства. Сады и парки мира / В.Я. Курбатов. – М.: Эксмо, 2008.
10. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць: підручник, Вид.2–ге / В.П. Кучерявий. – Львів: Світ, 2008. – 456 с.
11. Лазарев А.Г. Ландшафтная архитектура / А.Г. Лазарев, Е.В. Лазарева. – Ростов–на–Дону: Феникс, 2005. – 282 с.
12. Лихачев Д.С. Поэзия садов. К семантике садово-парковых стилей. Сад как текст / Д.С. Лихачев. – М.: «Согласие», ОАО «Типография «Новости», 1998. – 356 с.
13. Миколина В.И. Ландшафтная архитектура / В.И.Миколина. – М.: Профессия, 2008. – 235 с.
14. Морозова Е.А. Стиль вашего сада / Е.А. Морозова . – БХВ-Петербург, 2005. – 60 с.
15. Пеликанов Ю.Б. Планирование и оснащение садов й парков / Ю.Б. Пеликанов. – М.: Протекция, 2004. – 160 с.
16. Сокольская О.Б. История садово-паркового искусства / О.Б.Сокольская. – Инфра-М, 2004. – 178 с.
17. Скакова А.Г. Ландшафтное проектирование сада / А.Г. Скакова. – М.: ЗАО Фитон, 2010. – 144 с.
18. Сокольская О. Б. Садово–парковое искусство. Формирование и развитие / О.Б. Сокольская. – М.: Изд–во «Лань». 2013. – 584 с.
19. Теодоровский В.С., Боговая И.О. Объекты ландшафтной архитектуры / В.С. Теодоровский, И.О. Боговая. – МГУО, 2003. – 300 с.

Навчальне видання

**Бабій Ігор Миколайович
Риндюк Світлана Володимирівна
Кучеренко Лілія Василівна
Кучменко Ірина Михайлівна**

СТИЛІ ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ

Навчальний посібник

Підписано до друку 17.05.2021 р.
Формат 60×84/16 Папір офісний Гарнітура Times
Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 4,53.
Наклад 10 прим. Зам. №21-17Е

Видавець і виготовлювач:
Одеська державна академія будівництва та архітектури
Свідоцтво ДК № 4515 від 01.04.2013 р.
Україна, 65029, м. Одеса, вул. Дідріхсона, 4.
тел.: (048) 729-85-34, e-mail: rio@ogasa.org.ua

Надруковано в авторській редакції з готового оригінал-макету
в редакційно-видавничому відділі ОДАБА